

Preservando e pasado den e presente pa e futuro
PASEO MONUMENTAL
10 SEPTEMBER 2006
ORA: 9:00AM - 4:00PM
LUGAR: PLAZA HENRIQUEZ
(Schelpstraat 36-38)
M.A.C.S.
Ministerie Arbeid, Cultuur en Sport
Stichting
MONUMENTENFONDS Aruba
ARUBA

Prologo

"The mother art is architecture. Without an architecture of our own we have no soul of our own civilization."
Frank Lloyd Wright

Manera e citacion di Frank Lloyd Wright ta bisa: "Sin arkitectura propio un civilizacion no tin alma." Arkitectura ta forma parti di un desaroyo social, cultural y historico di un pueblo. E ta duna bo comunidad un caracter unico y autentico.

Pa medio di arkitectura un hende ta reconoce un civilizacion. Bo arkitektura y bo naturaleza ta e prome impresion cu un hende ta haya ora cu e bishita bo pais. Pa e motibo aki mi ta mira e iniciativa di organiza "Paseo Monumental 2006" como un inicio pa nos cuminza concientiza nos pueblo di e valor cu nos edificionan historico tin pa nos mes na prome lugar y pa nos desaroyo turistico-economico na di dos lugar. Si nos cuminza actua awor, nos lo por conserva algun edificio ainda cu tin sea un valor monumental, arkitectonico, cultural of historico pa Aruba.

Na nomber di gobierno di Aruba mi kier gradici e comision organisador cu ta consisti di e siguiente personanan:

Yvonne Webb-Kock y Hugo Mohamed- Monumentenbureau
Renato Petrocthi- Stichting Monumentenfonds
Ruby Eckmeyer- Ministerio di Cultura
Angelo Tromp y Stanley Dabian- Instituto di Cultura Aruba
Maritza Tromp-Laclé Aruba- Tourism Authority
Leo Ponson- Asociacion di Ingeniero y Arquitectonan Arubano

Alavez mi kier haci uso di e oportunidad pa gradici tur persona, instancia, sector priva y organizacion cu di un of otro manera a duna un aporte pa por a haci "Paseo Monumental 2006" un realidad. Specialmente na tur e voluntarionan cu a duna nan tempo liber pa por yuda cuida un parti di nos herencia cultural durante e dia aki. Hunto nos a logra organiza un dia pa duna honor na nos monumentonan. Na tur persona cu bishita e paseo aki mi ta desea nan un dia placentero y mi ta sigur cu nan lo siña hopi di nos historia monumental.

Lo ta un experiencia unico pa por sinti e alma di cada un di e edificionan cu tin nan porta hancho habri pa publico.

Sr. T.F. Ramon Lee

Minister di Labor, Cultura y Deporte

Paseo Monumental Programa Cultural 09:00-16:00

A	Plaza Henriquez	Apertura Oficial	08:30-09:00
		Grupo Sodor y Cuero	09:30-10:00
		Cuminda, snacks, caña y awa di coco	Hele dag (ov)
1	Ecury complex	Open house	Hele dag (ov)
	Ecury complex	Rondleiding Nieuwe Archeologisch Museum	9:30
	Ecury complex	Rondleiding Nieuwe Archeologisch Museum	2:30
2	Edificio Henriquez	Parti Foyeto	Hele dag (ov)
2	Edificio Henriquez	Expo di cuadro & maquette	Hele dag (ov)
3	Huisje Wild	Open house	Hele dag (ov)
4	Emma-/Emanstraat	Open house (Privé)	Hele dag (ov)
B	Plaza Alameda	Aruba Steel Showband	10:25-12:00
		Youth Chaz Dancers	10:25-12:00
		Cuminda, bebida y artesania	Hele dag (ov)
5	Gerechtsgebouw	Expo	Hele dag (ov)
	Gerechtsgebouw	Zitting Strafzaak	10:00
	Gerechtsgebouw	Zitting Strafzaak	2:00
6	Misa San Fransisco	Open house	Na 12:30
7	Instituto di Cultura	Dans & muziek	1:00
	Instituto di Cultura	Dans & muziek	3:00
8	Mascaruba	Open house	Hele dag (ov)
9	Watertoren	Open house	Hele dag (ov)
10	Middenweg 7	Open house (Privé)	Hele dag (ov)
11	Middenweg 5	Open house (Privé)	Hele dag (ov)
12	Middenweg 9	Open house (Privé)	Hele dag (ov)
13	CIAD - Oranjestraat	Expo & info anti droga	Hele dag (ov)
14	Kok Optica	Open house (Privé)	Hele dag (ov)
15	Stadhuis	Open house	Hele dag (ov)
C	Parkinglot Stadhuis	Tipico Los Amigos	12:30-2:05
		Timbirichi Lollipop	12:30-2:05
		Cuminda, bebida y artesania	Hele dag (ov)
16	Ex-Hotel Colombia	Open house	Hele dag (ov)
17	ARA - Skol 1888	Open house	Hele dag (ov)
18	Fort Zoutman	Museum open	Hele dag (ov)
	Fort Zoutman	Culturele activiteiten	Hele dag (ov)
	Fort Zoutman	Bar & keuken open	Hele dag (ov)
19	Bestuurskantoor	Open house	Hele dag (ov)
20	Ex-Havengebouw	Open house	Hele dag (ov)
21	FDEC/SMFA/BuVo	Expo FDEC	Hele dag (ov)
22	Kerki Protestant	Open house	Hele dag (ov)
23	Chez Mathilde	Open house (Privé)	Hele dag (ov)
24	Museo Numismatico	Museum open	Hele dag (ov)
	Museo Numismatico	Expo Rosalie Klein	Hele dag (ov)
D	Plaza Numismatico	Cah'I orgel Nos Cultura	2:45-4:30
		Tipico Crioyo	2:45-4:30
		Kids & Youth in Action	2:45-4:30
		Cuminda, bebida y artesania	Hele dag (ov)

Paseo Monumental

Paseo Monumental 2006 Lista pa cuminda y bebida

Nomber:		*Lugar:*	*Telefoon:*	*Descripcion*
Cuminda				
1	Judith Boekhoudt	A	963-3648	Cuminda crioyo (pisca, pan bati & carni stoba)
2	Harold de Cuba	B	592-0813	Pastechi, croquette, sandwich & BBQ
3	Belkys Tromp	C	562-6611/ 583-4062	Cuminda crioyo (keri keri, cocolishi, aroz y pinchos)
4	Helana Arends	D	568-3160	Cuminda crioyo/ Cos Dushi
5	--	A		
6	Sharline Bremo	B	563-3683	Pastechi & cos dushi (pandushi, drigidek y bolo)
7	Elisabeth Croes	C	582-5530/ 743-4606	Boca dushi (tert, drigidek, bolo & carrot cake)
8	Lilian Flemming	D	585-3804/ 593-2621	Pastechi, croquette, Bollo di mash'i rabo & refresco
				Bebida
9	Michael Celestijn	A	561-8417	Caña, awa di coco & rum/bols
10	Mady Kock	B	561-4529	Awa di coco
11	Alex Lambrinos	C	???	Raspao
12	Berry Tjong	D	588-4102/ 966-7592	Raspao & ice cream (Aruba Fun Treat NV)
				Artesania
13	--	A		
14	--	A		
15	Maria Romero	B	963-2343	Obra di man tipico
16	Sandra Quand	B	962-4752	Piedra & cocolishi (cadena y armband)
17	Mirna Ras	C	746-8230	Cadena
18	Naomie Wouters	C	743-0337	Obra di man
19	Helana Arends	D	568-3160	Obra di man (color di bandera)
20	Elsa Quandus	D	582-1162	Souvenir traha na man
Tent Individual				
21	Monumentenbureau	A		
22	--	B		
23	Monumentenfonds	C		
24	--	D		

Paseo Monumental

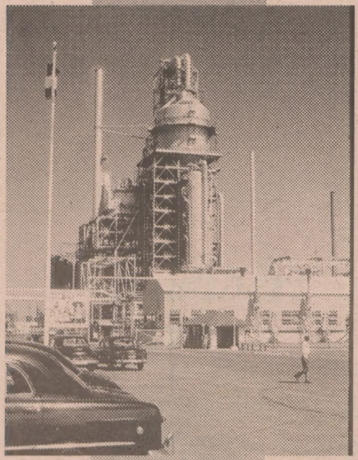
Paseo Monumental - programma Cultural diadomingo, 10 september 2006, 09:00 - 16:30

Orario		*Actividad*	*Grupo*	*Telefoon*
A Plaza Henriquez				
9:00	10:00	Musica y baile	Sodor & Cuero	963-6125
B Plaza Alameda				
10:25	10:45	Musica	Aruba Steel Showband	
10:50	11:10	baile	Youth Chaz dancers	584-1309
11:15	11:35	Musica	Aruba Steel Showband	
11:40	12:00	baile	Youth Chaz dancers	
C Stadhuis				
12:30	12:50	Musica	Tipico Los Amigos	582-4550
12:55	13:15	baile	Timbirichi Lollipop	560-9047
13:20	13:40	Musica	Tipico Los Amigos	
13:45	14:05	baile	Timbirichi Lollipop	
D Museo Numismatico				
14:45	14:55	Musica	Cah'I orgel Nos Cultura	560-3124
15:00	15:15	Musica	Tipico Crioyo	582-2562
15:20	15:35	baile	Kids & Youth in Action	585-3087
15:40	15:50	Musica	Cah'I orgel Nos Cultura	
15:55	16:10	baile	Kids & Youth in Action	
16:15	16:30	Musica	Tipico Crioyo	

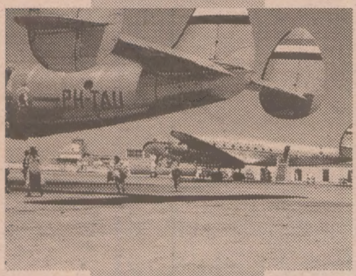
Paseo Monumental 2006

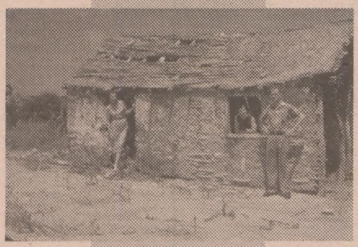
Instituto di Cultura Aruba conhuntamente cu studiantenan di educacion di arte di instituto Pedagogico Arubao y Teatro Experimental- Contemporaneo di Aruba ta presenta: E Instalacion Teatral: "Ordum Predicatorum". Un lugar di encuentro y adoracion. Rebibando e Kapel di Maria Convent di Zusternan Dominicanessen di Voorschoten (ZH), Hulanda. Monumento di herencia, sacrificio y profesion di fe. Preservando e pasado den e presente, pa e futuro, di e actor y director di seccion di teatro, J. Freddy T. Montoya cu cooperacion y documentacion di Zr. Juliette O.P. Diadomingo 10 di September. Pa 3:00 or pm. Cu canto di Laudum. Vespers y Cunpleten.

Nostalgia di Antaño

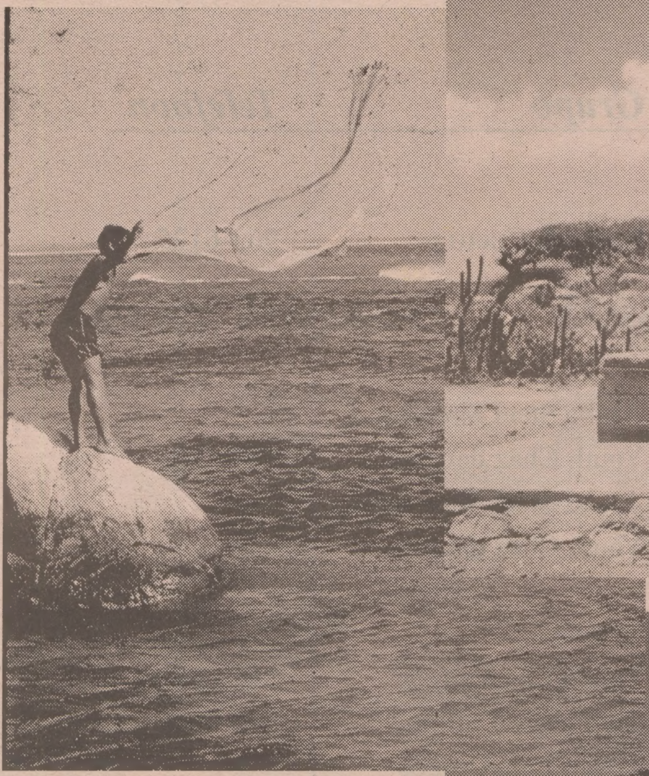

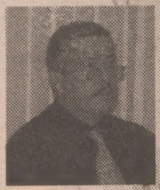
SOLO Di Pueblo

Nos palabra di gratitud ta bay na e siguiente persona, sponsor y organisacionnan

COMISION PASEO MONUMENTAL 2006

MONUMENTENBUREAU
Yvonne Webb-Kock y Hugo Mohamed
STICHTING MONUMENTENFONDS
Renato Petrocthi
MINISTERIO DI CULTURA
Ruby Eckmeyer
INSTITUTO DI CULTURA ARUBA
Angelo Tromp y Stanley Dabian
ARUBA TOURISM AUTHORITY
Maritza Tromp-Laclé
ASOCIACION DI INGENIERO Y ARQUITECTONAN ARUBANO
Leo Ponson

Tur doño y usario di e 24 edificio monumental

Sr. Gregorio (Ito) Tromp
Tur voluntario Media en general

Editor: Stanley Dabian
Graphic Designer: Richard Kock
Corectora: Gloria Croes

Sponsor:

Advokaten kantoor Arends Kock
Andina Ice industrial nv
Archiosa
Aruban Investment Bank
Albo Aruba nv
AMC Unicon
BK Consult nv
Bohama Aruba nv
Boogaard Assurantien nv
Caribbean Drip Irrigation
Caribbean Mercantile Bank
CHS Technical Contracting & Trading co
De Palm Tours Aruba
Fatum
Intellisoft
KPMG
Lotto pa Deporte
Notariskantoor Yarzagaray & Bodeker
Polytechnisch Ingenieurs Bureau
PriceWaterhouseCoopers
RBTT Bank
R.E. Yrausquin & Sons nv
Setar nv
UNESCO
Valero Aruba Refinery
Van Kessel en Havenbouw nv
Zenitel

Organisacion:

Asociacion di Ingeniero y Arquitectonan Arubano (ADIAA)
Autoridad di Turismo Arubano
Biblioteca Nacional Aruba
Conseho di Monumento
Departamento di Obranan Publico
Fundacion Fondo di Monumento
Instituto di Cultura Aruba
Instituto pa Deporte, Educacion Fisica y Recreacion (IDEFRE)
Oficina Central di Estadistica
Oficina di Monumento
Ministerio di Labor, Cultura y Deporte

Paseo Monumental

EDIFICIONAN PASEO MONUMENTAL

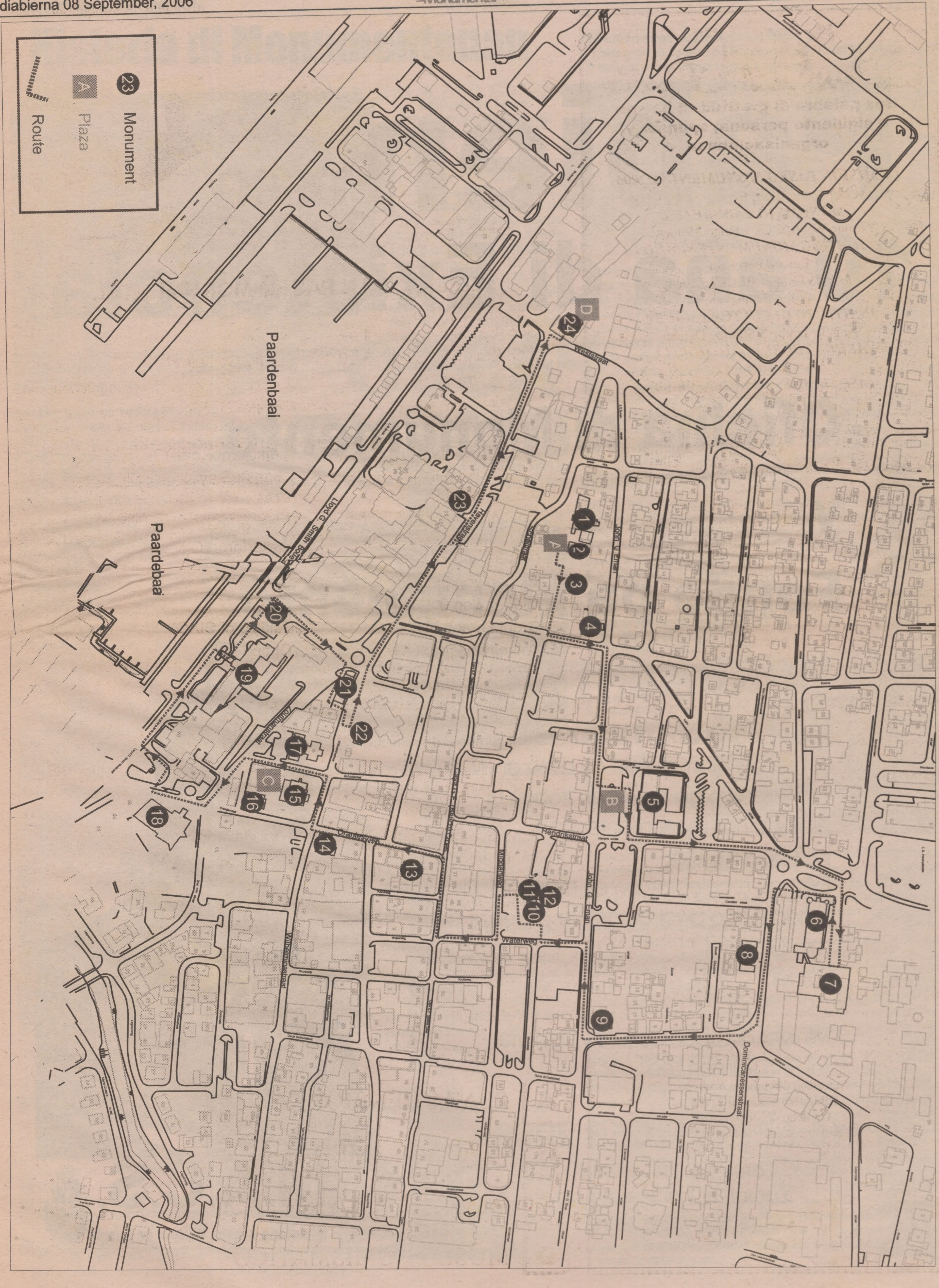
1. Schelpstraat 40, 42, 44 en J.G. Emanstraat 14, 16-20, 22 (Ecury Complex)
2. Schelpstraat 36/38 (Edificio Henriquez, Monumentenbureau)
3. Schelpstraat 12 (Huisje Wild)
4. J.G. Emanstraat 40
5. J.G. Emanstraat 51 (Edificio di Corte)
6. J.E. Irausquinplein 3 (Misa di Playa)
7. J.E. Irausquinplein 2-A (ICA)
8. Dominicanessenstraat ongd. (Mascaruba)
9. J.G. Emanstraat 67 (Watertoren O'stad)
10. Middenweg 7
11. Middenweg 5
12. Middenweg 9
13. Oranjestraat 28 (Edificio di CIAD)
14. Wilhelminastraat 11 (Optica Kok)
15. Wilhelminastraat 8 (Cas Eloy)
16. Zoutmanstraat 13 /15 (ex Hotel Colombia)
17. Wilhelminastraat 6 y Zoutmanstraat 9 (Skol 1888)
18. Oranjestraat ongd. (Fort Zoutman en Willem III toren)
19. L.G. Smith Blvd. 76 (Bestuurskantoor)
20. L.G. Smith Blvd y A.M. Schuttestraat (ex Havengebouw)
21. Zoutmanstraat 1 (SMFA, FDEC, BUVO)
22. Wilhelminastraat 1 (Oude Protestantse kerk)
23. Havenstraat 23 (Chez Mathilde)
24. Weststraat z/n (Museo Numismatico

A PLAZA HENRIQUEZ

B PLAZA ALAMEDA

C PARKEERPLAATS CENSO

D MUSEO NUMISMATICO

23 Monument
A Plaza
Route
Paardenbaai
Paardebaai
Lloyd G. Smith Boulevard
Hendrikstraat
John G. Emanstraat
Wilhelminastraat
Waterweg
Dominicanessenstraat

Preservando e pasado den e presente pa e futuro

Pabien

10 aña di Existencia

PASEO MONUMENTAL

Oficina di Monumento

Preservando e pasado den e presente pa e futuro

y

Fondo pa Monumento

PASEO MONUMENTAL

Pabien na Oficina di Monumento y Fondo pa Monumento cu boso di 10 aniversario. Sigui cu e bon trabou di proteha nos monumentonan y herencia cultural.
Exito cu e celebracion cu comunidad diadomingo awor durante e paseo monumental.
Pabien!

Minister di Labor, Cultura y Deporte
Tai Foo Ramon Lee

10 SEPTEMBER 2006

ORA: 9:00AM - 4:00PM
LUGAR: PLAZA HENRIQUEZ
(Schelpstraat 36-38)

M.A.C.S.
Ministerie Arbeid, Cultuur en Sport

Historia di Monumentonan

Edificionan Ecury, Schelpstraat 40-44 y J.G. Emanstraat 14-22

Posiblemente e contactonan cu exterior di e famia Ecury a influencia e apariencia di e edificionan di Schelpstraat 40 y 42. Merdardo 'Dada' Picus, posibelmente, a diseña Schelpstraat 42. E edificionan tabata propiedad di famia Ecury. E compania S.N. Ecury, estableci na 1908, tabata importa y exporta bebida y comestibel. E tabata 'dealer' di auto marca Ford y tire di Goodyear y tambe e tabata agencia pa diferente fabricante di frishider y radio. Na 1972 e compania tabata tin un pacus den Nassaustraat (Caya Grandi). Riba e ultimo piso tabata tin e bar/café "Roofgarden".

Schelpstraat 40 'White House'
A construi e villa aki mas of menos den aña 1910 riba un parcela rectangular. E estilo di e villa, Villa Caribense, ta indica cu e tabata riba inspiracion di ehempel di construccion di Curaçao, di e parti sur di Estado Uni, e parti nord di Latino-America of di otro islanan Caribense. E edificio ta consisti di dos piso. Segun sra. P. Schouten-Ecury, a construi e edificio den diferente fase. A construi e prome piso den añanan 1917/1918, den e periodo di e 'Kaboutergriep'. Esaki ta e cas di nos heroe Sr. 'Boy Ecury'.

Schelpstraat 42 'Green house'

A construi e cas aki den diferente fase y ta consisti di diferente parti, entre otro; un cas di cunucu, un "herenhuis" di aña 1929 cu un cura y anexo (bijgebouwen). Na banda robez di e "herenhuis" tin un portal bunita, cu ta e entrada pa yega na e parti patras di e cura.
E cas di cunucu a ser construi na fin di 1929 (ca. 1870) den un forma tradicional. E nok di e cas ta core paralelo cu Schelpstraat. E edificio aki, hunto cu Schelpstraat 44 ta e parti mas bieu di e edificionan Ecury. E edificio tin un parcela rectangular y ta consisti di un parti mey mey cu na banda un galeria.

Schelpstraat 44 'Fruteria'

Na aña 2002 un candela a destrui parti di e fruteria. A construi e cas di cunucu tradicional aki probabelmente na final di siglo 19 (ca. 1867). E entrada pa e cura ta den e muraya na banda west. Louis Rosenberg a construi e cas aki y despues famia Ecury a cumpr'e. E cas di cunucu aki tin un parcela rectangular y ta existi di un parti mey mey cu na banda un galeria. E ta e parti mas bieu di e edificionan Ecury.

J.G. Emanstraat 14 'Tenants House'
A construi e cas aki rond di 1900 y parcialmente ta traha riba un regenbak. E cas tin un forma rectangular.

J.G. Emanstraat 16-20 Tenants House
Esaki ta un compleho di tres cas pega na otro, construi rond di 1900. E entidad ta diseña como un cas simpel y traha riba un percela rectangular y ta consisti di un piso. E edificio ta paralelo cu John G. Emanstraat. Mas laat sra. Ecury a cumpra e cas aki. Door di su simplicidad y tamaño e ta cuadra cu e caracter historico di e edificionan rondona.

J.G. Emanstraat 22:
E cas di palo tabata lindante cu e muraya historico di Schelpstraat 40. E cas simpel aki tin un dak di zink y ta pertenece na Compleho Ecury.

Edificio Henriquez, Schelpstraat 36/38
A traha e cas di cunucu na Playa probabelmente na final di siglo 19 den un estilo arkitectonico tradicional, mientras cu a realiza e di dos parti di e compleho, e cas di comerciante (koopmanshuis, nr. 36), den e prome mitar di siglo 20. Tur dos cas ta situa riba un tereno cu banda di panord tin un cura cera cu piedra (breuksteen) y un porta. E cas di cunucu su nok ta core paralelo cu Schelpstraat. Riba un potret di aña 1989 por ripara cu e cas tabata cubri cu panchi Hulandes den color oranje. E dak di siya (zadeldak) na e parti di cushina tabata consisti tambe di panchi Hulandes, pero den color oranje y shinishi, mientras cu e galeria banda di panord tabata tin panchi oranje so. E dak cu cuatro dak di punta (schilddak) di e cas di comerciante tabata tin panchi oranje di e empresa F. Cools di Belgica, traha den estilo di e provincia Hulandes, Friesland. E nok y e biganan tabata cubri cu panchi shinishi. E prome piso di e cas di comerciante tabata cera banda pazuid cu un balcon y un trappi di palo cu ta baha den e veranda banda dilanti di e cas di cunucu. Abelardo Henriquez (10 Maart 1875 - 6 Februari 1956), sastre, propietario di boto, comerciante y procedente di Curaçao, tabata encarga cu construccion di e dos edificio aki. E tabata casa cu Dominica Silda Figaroa. Segun informe Abelardo ya a construi dos cas di comerciante caba cu mester a basha abao despues; uno na banda oost pa traha e caminda Emmastraat y un otro pa construi un cas mas nobo. Abelardo Henriquez a hereda e compleho existente. Riba 17 di April 1997 famia Henriquez a bende e dos edificionan aki cu Fundacion Fondo di Monumento. Durante bida di Abelardo Junior, e dos edificionan tabata conoci como 'La Casa de la Municipalidad' den boca di pueblo.

Huisje Wild Schelpstraat 12

Den e di dos mitar di siglo 19 e comerciante Victor Wild a construi e cas di cunucu na Playa den un estilo arkitectonico tradicional. Sr. Wild tabata comerciante y propietario di boto, cu tabata transporta mercancia, mescos cu su bisiñanan Henriquez, Schelpstraat 36-38 y Ecury, Schelpstraat 40-42. A construi e cas durante diferente etapa. Originalmente e cas tabata consisti di un dak di siya (zadeldak) den forma Hulandes di antaño, cu panchi y un paar di 'dakkapel'. Den e zolder, na e punta mas halto tin un porta cu scharnier di hero na e muraya banda pafor. Esaki ta significa cu e zolder tabata accesibel di banda pafor. E dak di e siya original ainda ta consisti di panchi Hulandes y di biga pa dak consistiendo di troncon di mata recht. Ta conoci tambe cu tabata importa e sorto di troncon aki for di Venezuela. Conforme e tradicion Arubano di construi cas, ta rondona e rand di e dak di panchi cu un rand, cu tanto banda paden como banda pafor ta cubri cu pleister di kalki. E kapelnan den dak ainda ta parcialmente di baksteen. No tabata haci mucho uso di e baksteen den construccion na Aruba, contrario na Curaçao, unda si tabata usa baksteen den arkitectura pa trabao mas fini. Tabata importa baksteen for di Hulanda. Den un etapa mas despues a extende e nucleo na e banda oost y despues a construi un otro dak di siya cu un di dos zolder riba e mesun expansion. Pa tal motibo e pasada cu tabata tin den e prome zolder a bin cay banda di paden di e cas. Riba un potret di DOW saca entre aña 1954 pa 1958 por mira cu e di dos zolder no tabata tin kapel den dak. Sra. Lucy Krozendijk-Wild, cu tabata habitante di e cas aki, ta corda cu e tabata tin cuatro kapel den e dak: dos den e zolder bieu y dos den e zolder nobo. Esaki ta encera cu lo mester a cambia e dak prome cu a saca e potret, pues prome cu 1954, pa cual motibo ta haci cu e dak actual tin mas di 50 aña caba y asina ta bin na remarke pa conservacion. A expande e banda di pazuid di e nucleo tambe, sea simultaneo cu e construccion di e galeria pazuid, of di biaha despues di realizacion di esaki. Remarcabel ta si e ausencia di un fogon.

J.G. Emanstraat 40

E residencia construi di palo den un estilo arkitectonico Indico Oeste (West-Indische) ta ubica na e skina di J.G. Emanstraat y Emmastraat. E residencia ta riba un tereno rectangular. E cas ta traha di palo y ta di un piso so, y ta ubica riba un fundeshi cubri cu cement. E tin un dak di zink di cuatro pendiente (schilddak), caminda e parti di mas halto ta bira un dak di siya (zadeldak). E nok di e dak ta core paralelo cu Emanstraat. E fachada –e muraya banda panord – tin bista riba e caya aki. Na e banda west di e cas tin un hanchi smal cu ta sali riba Schelpstraat. E cas y e veranda dilanti ta riba un fundeshi cu ta schuin, ya cu e nivel di e tereno na banda pazuid ta mas halto compara cu esun banda di panord. Asina ta cu e cas ta traha riba un suela di baranca cu ta core schuin den direccion di costa (pazuid). E veranda tambe ta completamente cera mescos cu e cura padilanti. E caracteristicanan mas notabel ta e trabao di palo den forma di 'gingerbread' y e tipo di dak den diferente estilo.

Edificio di Corte, J.G. Emanstraat 51

Un edificio di Gobierno cu a ser inaugura riba 3 di Maart 1936. Esaki ta e di tres edificio di Gobierno, despues di e cas di gezaghebber y esun na Zoutmanstraat. E edificio ta traha practicamente di west pa oost. Na Maart 1934 a resulta cu e edificio no por a aloca e oficina di gezaghebber mas. P'esey e prome mandatario di e isla tabata ubica di 1934 te cu fin di Februari 1936 den e tienda di B.J. (Brenchi) Arends. Despues cu a habri e edificio na 1936, a resulta cu esaki tambe tabata mucho chikito. Un mapa di D.O.W. fecha 20-VI-1936 ta ilustra un expansion na banda west pa ubica e postkantoor. Banda paden tabata tin diferente espacio pa sortea post. Por asumi cu a construi e seccion west di 1936 pa 1937. E postkantoor mester a sali despues di algun tempo atrobe. Na 1951 registro civil y censo tambe a sali for di e lugar menos apropia aki. Den e oficina di Gobierno aki a sigui un sin fin di kitamento y ponemento di departamento. Na cierto momento tabata tin combinacion masha straño den un espacio, asina Oficina di Domein tabata comparti un espacio hunto cu e sala publico di Biblioteca. Durante otro momento bo ta haya Departamento di Accountant den un hoeki y Derecho Hudicial den e otro. Despues di e introduccion di e 'Eilandenregeling 1951' relaciona cu decentralizacion di gobernacion, Gezaghebber Kwartsz a laga evacua tanto e lugar di alohamento di militar y e edificio aki. Esaki tabata fungi for di 1942 como cantina y lugar di keda pa Oficial di Forza Militar. Despues di Segundo Guera Mundial e tabata lugar di alohamento di gobernante. Siguientemente, despues di renovacion, e edificio for di 25 di Februari 1953 a ubica e gezaghebber y e deputadonan. Despues di tempo otro departamento di Gobierno a sigui. E banda pazuid, na unda tabata tin e Departamento di Finanzas, a traha acerca. E edificio di 1936 a keda reserva pa Departamento di Gobierno y Corte di Husticia [Hartog 1953, p.345-346]. A amplia e edificio diferente biaha.

J.E.Irausquinplein 3 Misa San Francisco

Un compleho, yama San Fransisco, cu a ser realiza den diferente fase, consistiendo di un misa y un pastorie. E misa ta construi segun e Guia Sagrado; e pastorie ta keda patras di e misa. Actualmente por asumi cu a traha e prome misa di Oranjestad entre 1809 y 1813.

Mescos cu e construccion di e Misa di Noord, esaki tambe lo tabata traha di takki gevlecht y cu un dak di cana di maishi. E prome misa di Oranjestad tabata un poco mas panord cu e misa actual y ta bisa cu ya esaki tabata tin un santana. A inaugura e di dos Misa San Francisco riba 9 di November di 1828 y e tabata na e momento ey e edificio di mas halto. E misa no tabata tin toren ainda. A construi e misa entre e residencia di J.A. Yarzagami (probablemente Yarzagaray) y Johanna Sleupken, conforme e peticion. E cas di Yarzagami tabata ser usa despues como pastorie.

E misa tabata tin un dak di panchi, riba cual tabata tin diferente cruz poni y cu panchi di diferente color cu aña 1828 skirbi riba nan. Na 1864, riba diahuebs 22 di April, Gezaghebber Edouard D.E. van den Bossche a pone e prome piedra pa e di tres Misa San Francisco. Como contratista a keda apunta pastoor J.A. te Riele y e misa lo a bira un 'misa cruciforme' (kruiskerk). Prome cu e inauguracion oficial ya e misa a cay den otro. Solamente e muraya panord, e toren y e "priesterkoor" a keda intacto. Sin embargo a construi e misa liher bek. Riba 1 di Mei 1871 Henricus J. van Ewijk o.p. a consagra e misa. Te cu 1903 frecuentemente a renova y engrandece e misa. Finalmente na aña 1917 a tira esaki abao, ya cu e no tabata adecuado mas. Mientras tanto tabata tene misa den e school cu tabata tin banda di e misa. Pastoor Petrus I. Verriet o.p. a traha e di cuatro Misa di Oranjestad, cual a keda cla na 1919. E diseño tabata di pastoor Stephanus van de Pavert o.p. (pa mas informacion lesa e valoracion di e misa di Noord). Siguientemente a bolbe modifica y expande e misa, mayoria di e trabaonan tabata na e banda pafor y mas despues a añadi e baptisterium octagonal na e hoeki nortwest. Esaki no a haci daño na e fachada. Probablemente un di e dos espacionan na banda di e coro tambe ta di un fecha mas recien, pero esaki tampoco ta perhudica e valor monumental.

Maria Convent J. E. Irausquinplein # 2-A

Na aña 1920 a pone prome piedra pa construccion di un convento, yama Maria Convent.

E kapel entre otro a bin despues. Dia 25 di Maart 1946 Reverendo Pater Th. Bartel o.p., a pone e prome piedra pa cuminza cu construccion di esaki. E edificionan di e convento ta traha rond di un hardin di cual un parti ta forma pa un galeria. Na 1909 e zusternan Franciscanessen a bandona Aruba. Frater Maria Radulphus a introduci e zusternan Dominicanessen di Voorschoten na Oranjestad. Na aña 1920 e zusternan a muda for di un cas na Sividivi pa e convento nobo, Maria-Convent, cu ta keda patras di Misa San Francisco. Riba e plein tin un trappi cu tin un construccion manera un toren rond di dje traha di piedra (breuksteen). Por considera esaki como un elemento cu ta perhudica e totalidad y ta pa e motibo aki e ta exclui di proteccion.

Nota: E seis bentananan den forma di un boog cu punta tabata tin un diseño di 'gebrandschilderde glas in lood' den nan. Despues a kita y warda esaki.

Dominicanessenstraat, Z/N

Un edificio cu a construi na 1933-1934 como un school y espacio pa un sociedad. E edificio aki ta traha riba un tereno rectangular. E nok di e edificio ta core paralelo cu Dominicanessenstraat esta di direccion oost pa west. Na cada punto di e edificio principal tin dos hala cu ta core liña recta cu e construccion mey mey y ta sali mas pafor. E edificio den su totalidad tin dos piso. Alrededor di fin di 1933 a cuminza cu e construccion den nomber di e mision Catolico Romano y e proyecto lo mester a ubica un kleuterschool y un sociedad of club pa hubentud. E contratistanan tabata Dijkerhoff y Witman (ta duda den e forma di skirbi e nomber). E trabao di construccion a termina riba 4 di April 1934. Riba 5 di April Mgr. Verriet a bendiciona e lugar. Presente na e acto aki tabata Gezaghebber Wagemaker y diferente persona di sociedad di Oranjestad. Desde prome instante tabata tin un sala pa presentacion teatral riba e prome piso, mientras cu abao tabata tin 3 pa 4 local.

E school na cierto momento tabata conta cu 120 alumno. Na principio lo tabata tin un trappi banda pafor cu lo tabata conecta e dos galerianan cu ta cara pa Dominicanessenstraat (e trappi aki ta comparabel cu esun di e Oficina di Gobierno na Zoutmanstraat). E vloer di e galerianan tabata di beton, despues esakinan a haya tegel. Probablemente e panchinan di e edificio ta esunnan original.

Watertoren J.G. Emanstraat 67

Departamento di Suministracion di Awa na Curaçao a diseña un plan pa bin cu tuberia di awa y na aña 1931 a cuminza cu instalacion di un red di tuberia y cu construccion di e prome fabrica di destilacion di awa di lama na Balashi. Asina aki Aruba a haya un primicia riba tereno di suministracion di awa. Riba 22 di Juni 1932 a cuminza distribui awa pa Oranjestad, mientras pa San Nicolas a cuminza na 1934. Pa por logra un presion mas halto a construi dos 'watertoren', uno na Oranjestad y uno na San Nicolas. Gouverneur Gielliam J.J. Wouters tabata usa esun di San Nicolas for di 14 di Augustus 1939. E director di e Departamento di Suministracion di Awa Sr. R.J. (>Hensi=) Beaujon tabata usa esun di Oranjestad desde 4 di November di e aña siguiente. P.A. van Stuivenberg a diseña e torennan di awa den estilo y cu infuencia di "Bauhaus" y Art Deco. Hefe di e Departamento tabata F.A van Drimmelen. E edificionan Cinelandia y West-End na Willemstad tambe ta di e mesun arkitecto Van Stuivenberg, cu por cierto tabata Hefe di e Departamento Tecnico di Suministracion di Awa y siguientemente Hefe, bao di Director Beaujon. Tur dos toren ta situa den centro di Oranjestad y di San Nicolas. Tabata usa e nivel mas abao di e edificio como oficina, e di dos y di tres piso tabata fungi como magazijn, mientras cu e reserva di awa tabata completamente ariba den e toren y esaki por a contene 375 metro cubico di awa. Un trappi di metal tabata conecta e diferente nivelnan cu otro y e trappi mas ariba tabata steil y e tabata tin un couchi.

Middenweg 9

Posiblemente alrededor di 1900 a traha e negoshi of tayer situa riba e tereno na Middenweg. E nok ta core di nord pa zuid, cu ta haci cu e edificio aki ta core linea recta riba e otro edificionan historico den cercania. Pa tal motibo por conclui cu e funcion original di e espacio aki ta otro cu uno residencial. Desde Oktober 2004 e edificio no ta para su so mas, ya cu a construi un expansion. Esaki tambe ta haci imposibel pa duna un descripcion detaya. Solamente den combinacion cu e edificionan Middenweg 5 y Middenweg 7 e edificio aki ta yega na remarke pa incluy'e den e registro monumental.

CIAD, Oranjestraat 28

Un edificio traha na aña 1910 y 1932 cu un espacio pa un tienda na e prome piso. Mester pone atencion special riba indicacion di e funcion di e trappi cu ta keda na banda robez di e edificio. Por aprecia e mesun diseño aki tambe riba e casnan/tiendanan den Wilhelminastraat. E edificio aki tin un cura tambe. Un parti di e edificio ta para su so y un parti ta tuma den e compleho di construccion di Oranjestraat y Nassaustraat. E edificio ta mas paden pa loke ta toca Oranjestraat y e tin un cura amplio padilanti. A cambia e interior di e edificio completamente. E fachada di patras si no tabata accesibel na momento cu a tuma e descripcion.

A traha e edificio riba un tereno rectangular cu e fachada monumental dilanti na e banda di Oranjestraat. E edificio ta di dos piso y a cubri esaki completo cu dos dak punta traha den largura den coordinacion cu otro. A cubri esaki cu panchi Hulandes corra renova. A pleister y blancha e fachadanan. Na e piso abao dilanti tin cuater entrada cu porta dobbel y halto, cu un diseño di glas ariba den forma mitar rondo. Dilanti di e fachada tin un teraza hancho cu trappi di e bordes. E balcon, cu ta situa riba gran parti di hanchura di e edificio, ta traha riba cinco punto di apoyo. E cas aki tin un valor monumental grandi.

Middenweg 7

E residencia ta den un estilo tradicional di construi cas di cunucu na Playa, cu ta practicamente separa di otro construccion riba e tereno y ta cu un nok paralelo na Middenweg. E cas tin un forma rectangular y ta consisti di un nucleo di un nivel cu un dak cu cuatro pendiente (schilddak). Na unda e diferente bandanan di e dak ta topa, esaki ta un tiki eleva. Na e parti mas largo di e cas tin riba e galeria banda panord un dak cu ta colga dilanti, un 'lessenaarsdak'. E pida dak aki ta conecta cu e biga banda di panord di e nucleo. E dak di e cas aki ta traha di panchi Hulandes den color oranje. Den combinacion cu Middenweg 5 y 9, e cas aki ta forma un unidad monumental masha importante. Por mira e unidad aki como un pueblecito familiar den Playa y ta pertenece na un di e ultimo propiedadnan cu tin un tereno habri den Oranjestad cu ta intacto. E galeria banda di panord ta traha den un etapa mas laat y door di expansion no por describi e fachada e banda ey. E tereno ta cera cu un cura di piedra (breuksteen) cu ta den bon condicion y cu un hekki.

Kok Optica, Wilhelminastraat 11

E cas na e skina aki di siglo 19, ta traha casi manera un agregacion. E ta un cas di cunucu den stad. E ta construi den un estilo arkitectonico tradicional. E nok ta core paralelo cu Wilhelminastraat y vertical cu Oranjestraat. A reconstrui e cas aki pa motibo di su funcion nobo pa ubica 'Optica Kok' aden. Pa e motibo aki a kibra gran parti di e particion di e teraza na e banda di Wilhelminastraat y a renova e capa. Tin parti ainda por mira resto di e capa bieu. A haci cambio den e habrinan di e fachada di e banda west. Posiblemente e porta na banda robez originalmente tabata un bentana largo. Falta e fogon. Ta posibel tambe cu e parti agrega den largura y pega cu e fachada banda oost di e galeria di pazuid originalmente tabata un espacio pa negoshi of tienda. Pega cu e fachada banda panord ta situa un cas di siglo 20 cu un dak di punta cu ta sali mas afor compara cu e fachada banda oost di e cas di cunucu. E nok ta situa rectangularmente cu e entrada na e banda oost di 'Optica Kok'.

Middenweg 5

E residencia den estilo di cas di cunucu na Playa ta construi segun tecnica arkitectonico tradicional y e nok ta core paralelo cu Middenweg. E ta situa riba un tereno cu un cura cera cu piedra (breuksteen) tanto na banda pazuid como na banda west. Riba e mesun kavel tin traha tambe e edificionan Middenweg number 7 y 9. Probablemente a construi e cas aki prome cu e cas di Middenweg 7. E cura banda west tin un pasada hancho cu ta cera cu dos hekki di palo y e entrada tin pilar vierkant. Un separacion ta conecta e galerianan banda panord di tanto e cas aki como Middenweg 7 y tambe e nucleo di e cas di cunucu na Middenweg 9. Pa motibo di obstaculo no ta posibel pa duna un descripcion di e murayanan na banda west y banda panord, como tampoco e muraya banda oost di e cushina. E midi di e cas ta basta amplio. Probablemente a expande e cas aki na banda oost, teniendo na cuenta e particion di e fachada. Na otro banda di e dak ta mustra un totalidad. E fachada banda pazuid falta un 'gootlijst' y e dak na e banda aki a zak pa motibo di peso di e panchinan.

Stadhuis, Wilhelminastraat 8

E edificio Arends, cu adres Wilhelminastraat 8, ta un di e ehempelnan mas bunita di arkitectura di estilo Arubano-Caribense y sr. Medardo 'Dada' Picus a diseña esaki. Dokter Jacobo Eloy Maria (Loy) Arends (19 di April 1893 – 22 di Januari 1960) a traha e edificio, despues cu su persona a termina su estudio na Amsterdam y tabata tin tanto su consultorio di medicina como su residencia priva. Sr. Eloy Arends na su regreso na Aruba, a bira e prome medico den servicio di gobierno, dokter di cas y tambe e prome Arubiano nombra den Raad van Advies. E tereno aki ta midi 1.545 m2 y ta un tipico mansion Arubano. Famia Arends a establece su mes na Aruba desde mitar di siglo 19 y nan tabata comerciantenan exitoso. E famia aki tabata ser considera como ciudadano prominente riba e isla. Dokter Eloy Arends a laga construi e edificio na ocasion di su matrimonio cu Maria Monica Laclé (4 di Mei 1900 – 11 di April 1956), yiu di Adriaan Laclé. Durante nan compromiso (1922) a cuminza cu e construccion, cu a termina na 1925, ora cu nan a casa. Tradicion Arubano di bon famia ta dicta cu prome cu un homber casa, e mester presenta su esposa cu un cas nobo traha y completamente muebla.

Maria Monica sinembargo tabata prohibi pa bin den cercania di e cas, pues pa tene esaki como sorpresa. E rumannan muher di Eloy a percura pa muebla henter e cas pa asina ora cu e pareha recien casa regresa Aruba, nan por habita e cas inmediatamente. Den aspecto social tin hopi evenemento y festividad cu a ser organiza den e domicilio na Wilhelminastraat. Literalmente por yama e cas un cas habri, pasobra e tabata tin muraya-nan falso cu tabata permiti cu facilmente por a conecta e espacionan cu otro.

Despues di fayecimento di dokter Eloy Arends na 1960, su yiu Jesus Eloy Maria Arends tabata residencia den e mansion aki y tabata tin su practica di dentista y su laboratorio aki den. Ademas di tabata un residencia, a huur e edificio aki tambe como restaurant y tabata sede pa e partido M.E.P. Na aña 1986 a bende e propiedad Arends cu Gobierno di Aruba, bao di e condicion cu lo restaura e edificio. Cu tempo e mansion a bira un ruina y despues e dak a keda ireparablemente daña door di un candela grandi. E ultimo habitantenan di e mansion tabata e adictonan sin cas, prome cu a cuminza cu e trabaonan di renovacion na aña 1997.

Ex Hotel Colombia Zoutmanstraat 13-15

Hotel Colombia ta un edificio consistiendo di dos piso, ubica riba un parcela di un tamaño di 1010 m2. E ta situa na cruzada di Zoutmanstraat y Oranjestraat. A construi e edificio aki na 1918 y e tabata propiedad di sr. L.J.M. 'Nadie' Henriquez y na e momento ey e tabata un di e edificionan di mas bunita di Oranjestad, cu su balcon y su pilarnan. Na 1919 sr. Nadi Henriquez a cuminza cu un cinema den aire liber. Na December 1920 sr. Henriquez a cambia e cinema aki cu sr. Eduard de Veer pa su pianola. Na 1922 ainda sr. de Veer tabata tin e cinema, cu por cierto a fungi tambe como un teatro. Despues a usa e edificio pa Pension Aruba. Alrededor di aña 1925 dr. J.E.M. Arends a cumpra e edificio.

E prome destinacion di e edificio tabata tanto pa Consulado di Venezuela como pa residencia di e consul. Siguientemente tabata yama e edificio Hotel Colombia, cual segun Hartog (bibliotecario/investigador/escritor) tabata e prome hotel di Aruba. Otro destinacion cu e piso abao tabata tin, ta Imprenta Excelsior na aña 1953 y como ultimo a fungi como 'The Wine Cellar'. Despues cu pais Aruba a adkeri e edificio, esaki a deteriora den transcurso di tempo. El'a sirbi como refugio pa adicto y despues di un candela, na unda e dak a keda ireversiblemente daña, el'a bira un ruina.

E dos edificionan, tanto Residencia Eloy Arends como ex Hotel Colombia, desde 30 di Juni 1999 tabata propiedad di Fundacion Fondo di Monumento. E restauracion di e edificionan a cuminza dia 17 di Februari 1997, bao supervision y coordinacion di e Oficina di Monumento y a finaliza exitosamente riba 3 di April 1998. Tur dos edificio monumental, incluso e expansion moderno, ta sirbi como Registro Civil y Censo.

Edificio ARA Wilhelminastraat 6/Zoutmanstraat 9

Originalmente a construi e edificio aki como un school, e prome school basico publico na Aruba, tambe conoci como 'school di gobierno'. Na prome instante a trah'e na 1887-1888, segun un diseño di e Hefe di e Departamento di Construccion na Curaçao, Antoine Martis (1837-1894), den un estilo neo-clasicista. Riba e presupuesto colonial di aña 1887 tabata tin den e seccion di 'Landsgebouwen' un suma di /8.600,- reserva pa e school. Departamento di Obra Publico a resta finalmente un suma di /4240,70. Gezaghebber Gaerste a pone e prome piedra dia 8 Augustus 1887. Durante e construccion ya caba a keda constata cu e edificio no lo por acomoda e cantidad di alumno cu lo mester a bishita e school aki. P'esey a construi inmediatamente un local rectangular cu un dak vierkant banda pazuid di e edificio principal. Awendia esaki ta reconocibel como e anexo entre e parti panord y pazuid. Riba 24 di Februari 1888 a termina cu e construccion y dia 5 di Maart a inaugura e school. E tempo ey e school no tabata tin ningun tipo di facilidad sanitario. Alrededor di 1900 e maestro Johannes Scheurman a instala e bañonan y e hekki rond di e school. E tempo ey a traha dos labamano na e entrada banda panord. Den careda di 1920 a añadi banda pazuid dos local vierkant extra cu dak vierkant. E expansion aki ta forma e partinan drechi y robez di e construccion pazuid. Entre e dos ultimo anexonan aki tabata tin un teraza cu muraya di palo cu un dak cu ta core schuin. E teraza aki tabata tin trappi mita-circular. Pa Decreto Gubernamental di 16 di December 1921 (no.1328) e school di gobierno aki a haya e nomber di Julianaschool y na 1943, ora cu e school a muda pa Madurostraat, el'a haya e nomber di Prinses Margrietschool. Durante Segunda Guera Mundial a construi diferente acomodacion y facilidad militar banda of pega cu e edificio creando asina un compleho di edificio usa como kazerne pa 'Schutterij'. Desde final di 1953 te medio 1955 a restaura y renova radicalmente e edificio bieu pa por a ubica e biblioteca di Aruba. E plannan di restauracion tabata na encargo di Frans Spee di D.O.W. y e bibliotecario Johan Hartog. Compania di contruccion Ortis y Gonzalez a ehecuta e restauracion. A seca y excava, pa medio di explosivo y piek, e deposito di awa bao di e teraza di e edificio original – parti oost y west di e expansion di e localnan. Despues a fortifica nan p'asina crea un kelder ofreciendo espacio di deposito. Na 1982, ora cu e destinacion di e edificio a cambia, a haci cierto expansion cual – aunke esaki no ta perhudica e totalidad– e no ta cay bao di proteccion segun Ordenanza di Monumento. Otro expansion cu tabata tin ta e construccion di un entrada banda pazuid den e mesun estilo y forma cu e entrada banda panord. For di e momento ey e edificio tabata tin dos entrada principal. Interior di e edificio si a cambia por completo.

Fort Zoutman / Willem III Toren Zoutmanstraat z/n

Un compleho historico realiza den diferente etapa: un forti, un faro y un toren. A restaura tur dos compleho durante 1974 pa 1980 y a entrega e compleho den su totalidad dia 15 di September 1983. A traha un diseño pa Paardenbaai pa proteha e waf y resisti atake dirigi riba e pais for di afor of iregularidad interno. Alrededor di 1798 a termina cu e construccion. A yama e forti na honor di e Oficial di marina Johan Arnold Zoutman.

Nan a cera e banda di pazuid cu un muraya di piedra y a yena e parti ey cu santo. Despues e parti pazuid aki tabata te hasta 0.5 m mas halto cu e parti panord y tabata fungi como muraya di proteccion. Riba e parti panord a construi – actualmente restaura – tres edificio: un post di guardia cerca di e entrada, banda di dje un lugar di alohamento pa soldaat y un deposito. E edificio original tabata tin tambe un cushina of forno y un tanki di awa.

Na e parti pazuid di e compleho a pone un vloer unda e militarnan tabata practica den formacion. E forti tin un mapa di construccion cu ta desvia di e tecnica rectangular pa por cumpli cu e exigencianan y condicion di e tereno. E schietgaten na e banda padilanti tabata pa proteccion riba tera, mientras cu e cayonnan na banda tabata pa proteha e waf. Originalmente e forti tabata tin un total di 35 schietgaten y prome cu 1974 dr. J. Hartog a conta 31. E entrada principal tabata na unda actualmente Willen-III Toren ta situa, mientras cu dilanti di esaki tabata tin un porta pa huy. E muraya banda di zuid tabata e unico proteccion y esun di beton cu tin awor ta data di aña 1936. Na 1936 a kibra e celdanan banda oost y a reemplaza nan pa celda di beton. Pero durante di e restauracion di 1974-1980 a dicidi pa mantene solamente tres celda pega cu e muraya west. Na 1972 a basha e cas di e guardia di prison .

E construccion na 1868 di e faro – Toren Willem-III – tabata riba peticion na aña 1868 di Gezaghebber J. H. Ferguson, pa por a pone un holoshi na e toren. A dicidi pa pone un faro, den cual lo a colga tambe un holoshi cu campana, p'asina tur hende sa cuant'or tin ora e zona cada pasa un ora (te cu 1933 ainda). A yama e toren pa e Rey di Hulanda cu tabata na mando, Rey Willem-III. Riba su fecha natal, 19 di Februari 1868, e faro a cende pa prome biaha. Den e toren tabata tin ubica e guardia di polis. A hisa e expansion na aña 1937 y a reemplaz'e pa un construccion di beton y un trappi di palo. Na 1935 a pone un luz electronico den e toren y na 1937, riba peticion di Gezaghebber I. Wagemaker, a modifica e toren den e forma actual. Na aña 1963 y Willem-III toren a perde su funcion como faro. Actualmente aki ta ubica 'Museo Historico'.

Bestuurskantoor, L.G. Smith Blvd. 76

A traha e edificio na comienzo di Segunda Guera Mundial y e tabata fungi como kazerne militar y hospedahe di e oficialnan. E edificio ta rondona door di Zoutmanstraat na banda panord, A.M. Schultestraat na banda oost y L.G. Smith Boulevard na banda pazuid. Apesar cu a traha e edificio pa kazerne, ya a dicidi caba cu asina cu guera termina, e lo fungi como edificio gubernamental. E diseño ta di DOW-Curaçao y ta ilustra e caracteristicanan tipico di arkitectura di DOW di e añanan cuarenta y cincuenta di siglo pasa. Aki ta trata di un arkitectura specialmente traha pa e clima tropical, reconocibel pa e fachadanan aclimatiza, veranda cubri, rondona cu galeria, portal di beton, lijshi pa porta y bentana cu ta sali afor, yaloezie di palo e.o. Tambe e edificio ta traha den e direccion di biento y rondona pa un espacio habri. Pa motibo di expansion no por describi henter e fachada banda pazuid. A construi e edificio aki den mesun temporada cu a traha un otro edificio na L.G. Smith Boulevard destina pa defensa. Den e edificio aki tabata ubica Teatro de Veer despues, pero a basha esaki abao pa por traha un 'shopping mall' moderno. Esaki ta encera cu e Bestuurskantoor actual ta e ultimo construccion riba e boulevard cu ta recuerdo di e periodo di Segunda Guera Mundial.

Ex-havengebouw L.G. Smith Blvd. – A .M. Schultestraat

A construi e ex oficina di waf na1940 y e ta un diseño di 'Dienst Openbare Werken' (DOW) di Curaçao. E necesidad pa e edificio aki a bin door di un aumento di trafico maritimo y un mehoracion di e waf na aña1939, unda entre otro a hancha e rand di e costa. Anteriormente asunto di waf tabata sosode den e cas di gezaghebber cu tabata data for di siglo 19e. E cas aki ya no ta existi mas y tabata situa unda awe ta Renaissance Hotel. E oficina aki ta traha riba un tereno cu a gana acerca dor di dempelmento di lama. Originalmente tabata usa e di dos piso di e edificio como post di vigilancia di waf. Tambe tabata tin un oficina di aduana, unda tabata declara mercancia. E caracter original di e oficina aki a desaparece por completo. Door di construccion na rand di awa y e posicion di e hijskraan entre e oficina y lama, e relacion entre e oficina y waf a bira limita y e edificio a keda isola. E oficina ta situa na e hoeki robez di e T-splitsing di L.G. Smith Boulevard y A.M. Schultestraat. E nok di e edificio y e trappi pa e di dos piso ta core paralelo cu A.M. Schultestraat. Door cu a pone instalacion di airco mas recien a reemplaza e bentananan. E entrada ariba na e trappi tabata core te na e fachada banda pazuid, mientras cu awendia e trappi aki ta parcialmente cubri cu dak y ta forma parti di e interior riba e di dos piso. E color di e edificio ainda ta ilustra e colornan comun pa oficina di gobierno; muraya geel/creme, cu un rand abao den colo preto/shinishi y acento blanco y berde. E edificio ta un bunita ehempel di *'Zakelijk of Nieuw Bouwen'.*

Zoutmanstraat 1

Un edificio di Gobierno yama 'Landskantorengebouw' cu a construi na 1910-1911. Bao di supervision di 'Dienst Openbare Werken Aruba', e tempo ey un division di 'Departamento di Obras Publicas di Curaçao', gobierno a laga traha esaki. Segun Hartog, ta e Gezaghebber Beaujon mes a tuma algun obrero den servicio. E edificio ta para completamente su so y ta separa Wilhelminastraat y Zoutmanstraat. E fachadanan ta simetrico y tin un ritmico horizontal y vertical severo cu detaye cu influencia neoclasico. Riba 10 di September 1910 a pone e prome piedra y den e diario di e Gezaghebber Suplente, sr. Hendrik Johannes Beaujon, tin nota bao di tal fecha:"Heden is de eerste steen gelegd van de in de Oranjestad gebouwd wordende nieuwe kantoorlokalen Den e diario tabata tin cinco liña reserva pa skirbi e texto di tal documento, pero nunca a yena esaki. Riba diasabra 25 di Maart 1911 a habri e edificio. E oficinanan publico tabata e tempo ey na rand di Paardenbaai (ta te na aña 1939 a hala e costa artificialmente). Den e edificio tabata tin ubica desde 1929, tempo cu Wagemaker mester a entrega su vivienda y oficina como Gezaghebber na Marina Real, e oficina nobo di gezaghebber. Ariba e prome piso tabata tin oficina di gezaghebber, registro civil y censo (te cu 1934), como tambe Ontvanger. E piso abao tabata destina pa douane. Den transcurso di aña e edificio a duna refugio na diferente departamento; asina tabata tin na riba e piso abao na 1920, Postkantoor, Telegrafie (un molina tabata genera e energia necesario pa e bateria) y Havenkantoor. Riba e prome piso tabata tin e oficina di Ontvanger, e hefe di Postkantoor, e ambtenaar di Ministerio Publico, registro civil y censo. Aki tambe tabata efectua acto di matrimonio y tabata trata caso di Corte, pa cual tabata tin un despacho y un sala di corte. Na aña 1936 Salubridad Publico tambe a ocupa e edificio aki. Mas reciente e edificio a ubica Museo Arqueologico, siguientemente Oficina di Monumento y actualmente Fundacion Fondo di Monumento, Fundacion Desaroyo Educativo Comunitario y Bureau Voorlichting (BUVO).

Kerki protestant chikito Wilhelminastraat 1

A construi e kerki aki entre 1845 y 1846. Esaki a keda construi door di e Congregacion Protestant di Aruba, estableci desde 1822. A construi e kerki segun e metodo di construccion y diseño tradicional y e ta situa na e parti zuidoost di un tereno grandi delinea pa Wilhelminastraat, Schoolstraat, Rifstraat y Klipstraat. E fachada parti pazuid, cu e portada y e entrada principal, ta keda na Wilhelminastraat. E edificio religioso aki ta esun mas bieu di Aruba y a trah'e riba fundeshi di un cas di famia Arends, cumpra pa / 250,-. A adkiri e cas di famia Arends despues cu a transforma esaki den un domicilio y sala di kerki y riba 25 Augustus 1822 e prome sirbishi a tuma lugar. Den un kapel di e dak a pone un klok di misa. Pa falta di espacio y e estado deplorabel di e edificio a dicidi pa construi un kerki nobo. Na Aruba a recauda un suma di / 876,50, mientras cu na Curaçao esaki tabata / 2,050,75. Na 1845 a kibra e espacio existente pa inicia cu e construccion di e kerki nobo, cu entre otro piedra di e kerki bieu. E kerki na Wilhelminastraat – pa via di su cercania cu costa - tambe yama 'E kerki na bahia' ('De kerk aan de Baai') – a ser consacra y inaugura dia 15 di Februari 1846 pa Domi A. Meyer di Curaçao, kende a cumpra tambe algun mueble pa e kerki na Curaçao. E gasto di renovacion a suma un total di / 2.714,80. E klok bieu a kibra durante su transportacion; pa medio di un donacion di Commandeur Jacob Jarman tabata posibel pa cumpra un klok nobo na Coro, Venezuela. Na Mei 1856 a hinca e klok nobo den un toren, traha riba e dak, cual tabata conoci den pueblo como e 'cas di paloma'. Na 1867 a construi un toren nobo segun un diseño di Gezaghebber Jan H. Ferguson y e 'cas di paloma' a desaparece. Durante e renovacion na 1886 a hisa e murayanan di e kerki y tambe a pone panchi ariba e dak. Te cu 1950 a usa e kerki pa servicio, te ora cu a tuma e kerki protestant nobo na banda den servicio. Na 1988-1994 a restaura e kerki bao guia di ds. A. van den Doel, unda a trata di trece bek den e estado di siglo 19. Domi v.d. Doel a traslada e bankinan actual for di Hulanda, mientras cu el'a laga traha e stoelnan special (den estilo 'Twentse'). E preekstoel, e balustrada di tanto e baptisterio como di e balcon y e lijshinan na muraya a ser traha door di Kees van Dijk (na Hulanda). Riba e lijshinan el'a laga imprimi texto. E orgel tabata un regalo y ta procedente di Hulanda, mescos cu e candelabro y e panchinan di dak. Riba e preekstoel tin un imagen di e Samaritano Misericordioso den palo corta, traha door di un artista Indones. E bentananan tambe ta den estado original. Den e portada tin un azuleho diseña y pinta door di Fred y Renske Patist. Awendia ta usa e kerki bieu aki pa exposicion y presentacion di musica.

op elk van de drie Benedenwindse eilanden. Aan de Paardenbaai werd een vesting ontworpen die de haven moest beschermen en aanvallen van landzijde weren. Het werd genoemd naar de schout-bij-nacht Johan Arnold Zoutman. Het zuidelijke deel fungeerde als verdedigingswal. Op het noordelijke deel kwamen drie dienstgebouwen: een wachtlokaal, een soldatenkwartier en een magazijn. Tot de aanleg behoorde ook een kookhuis of oven en een regenbak. Het zuidelijke deel werd geplaveid en vormde de appèlplaats. De schietgaten bestreken het voorterrein aan de landzijde. In totaal heeft het fort mogelijk 35 schietgaten gehad.

In 1859 bouwde men tegen de westelijke en oostelijke fortmuren cellenblokken.

In 1936 werd het oostelijke cellenblok afgebroken en vervangen door cellen van beton. Bij de restauratie van 1974-1980 heeft men drie westelijke cellen laten staan.

Het fort heeft in de loop aan verschillende ambtelijke diensten onderdak geboden.

In 1931 werden het oude wachtlokaal, het soldatenkwartier en het voormalige magazijn afgebroken. Op basis van oud beeldmateriaal heeft men op nieuwe funderingen een reconstructie gemaakt van de drie gebouwen.

In 1868 is de vuurtoren gebouwd, die werd genoemd naar de toen regerende Koning der Nederlanden, Willem-III. Op zijn verjaardag, 19 februari 1868, brandde het vuurtorenlicht voor het eerst. In1933 werd een luiklok opgehangen in de toren.

In de toren vestigde zich de politie met politiewacht. Aan de achterzijde van de toren verrees een houten verhoging als slaapvertrek op de eerste verdieping.

In 1935 is er elektrisch licht op de toren gekomen. In 1963 verloor de Willem-III toren zijn functie als vuurtoren. Momenteel biedt het onderdak aan het Historisch Museum.

19. L.G. SMITH BOULEVARD 76 - Bestuurskantoor

Omstreeks 1940

Aan het begin van W.O.II werd dit gebouwen complex gebouwd als kazerne en passangrahan voor officieren.

Het gebouw was ook bedoeld voor andere overheidsfuncties direct na de oorlog. Het ontwerp is afkomstig van de tekentafels van D.O.W. Curaçao en vertoont de typische stijlkenmerken van D.O.W. architectuur in de jaren veertig en begin jaren vijftig van de vorige eeuw. Het is een voor het tropische klimaat ontwikkelde architectuur, onder meer herkenbaar aan de zogeheten 'klimaatgevels'. Kenmerken hiervan zijn diepe loggia, galerijen, betonnen luifels, uitkragende venster- en deuromkaderingen, houten shutters en de plaatsing van de bouwvolumes op de windrichting met grote open ruimtes. Het huidige bestuurskantoor is de laatste herinnering van de door de W.O.II aangestuurde bouwactiviteiten aan de boulevard.

20. L.G. SMITH BLVD - SCHUTTESTR - Ex-Havengebouw

1940

Het voormalige havenkantoor heeft twee bouwlagen.

De tweede bouwlaag van het havenkantoor fungeerde als 'uitkijkpost' over de haven. Tevens fungeerde het als douane en als in- en uitklaringkantoor. De oorspronkelijke context is nagenoeg verdwenen.

Door de bebouwing op de kade en het verdwijnen van de steiger richting zee, is de relatie van het kantoortje met de haven verdwenen en is het geïsoleerd komen te staan. De architectuur vertoont nog de gangbare 'overheidskleuren': crèmegele muren en grijszwart geschilderde plinten met witte en groene accenten. Het gebouw is een mooi voorbeeld van het 'Zakelijke of Nieuwe Bouwen'. Het ontwerp is afkomstig van de tekentafels van D.O.W. Curaçao en vertoont de typische stijlkenmerken van D.O.W. architectuur in de jaren veertig en begin jaren vijftig van de vorige eeuw.

21. ZOUTMANSTRAAT 1

1910-1911

Een BESTUURSGEBOUW, genaamd Landskantorengebouw. Gebouwd onder toezicht van de Dienst Openbare Werken Aruba, destijds een afdeling van het Departement Openbare Werken van Curaçao.

De goeddeels symmetrische gevels hebben een strenge horizontale en verticale ritmiek en een detaillering met invloeden uit het neoclassicisme.

Op 25 maart 1911 wordt het gebouw geopend als gezaghebberswoning en kantoor aan de mariniers. In 1920 heeft het gebouw aan een veelheid aan burelen onderdak geboden; zo bevond zich op de begane grond het postkantoor, de draadloze telegrafie (een hoge windmolen dreef de hiertoe benodigde dynamo aan) en het havenkantoor.

Boven zaten de ontvanger, de chef postkantoor, de ambtenaar van het openbaar ministerie, de burgerlijke stand, de scheepsmeter enz. Er werden verder tevens huwelijken voltrokken en rechtszittingen gehouden en er was daartoe een kleine raads- en rechtszaal. In 1929 heeft het gebouw als gezaghebberskantoor dienst gedaan. Op de verdieping van het gebouw zaten de gezaghebber, de burgerlijke stand en het bevolkingsregister (tot 1934), alsmede de ontvanger.

Beneden was het kantoor van de douane. In 1936 kwam de Openbare Gezondheidsdienst in dit gebouw.

In recente jaren heeft het gebouw dienst gedaan als Archeologisch Museum, later bood het onderdak aan het Monumentenbureau Aruba en aan de Stichting Monumenten Fonds, Fundacion Desaroyo Comunitario en BUVO.

22. WILHELMINASTRAAT 1 – Kleine Protestantse Kerk

1845-1846

KERK voor de protestantse gemeente van Aruba. De kerk is gebouwd in een ambachtelijke-traditionele bouwtrant en is vrijstaand gelegen. Dit oudste kerkgebouw van Aruba werd gebouwd op de fundamenten van een huis van de familie Arends. Het later aangekochte huis van Arends werd tot woning en kerklokaal ingericht en op 25 augustus 1822 werd daar de eerste dienst gehouden, toen de Protestantse Gemeente werd gesticht. In één van de dakvensters werd een luiklok opgehangen. Wegens bouwvalligheid en gebrek aan ruimte werd in 1845 de oude kerk

Logronan di Oficina di Monumento (Monumentenbureau) durante nan 10 aña di existencia

Despues cu e Coseho di Monumento (Monumentenraad) a wordo instala na 1994 y cu ta e organo consultavivo na Ministro, e Coseho a dicidi pa propone na Gobierno pa institui un departamento encarga cu tur asuntonan di nos monumentonan. Esaki a wordo efectua por medio di instalacion di Oficina di Monumento (Monumentenbureau) riba 1 di Januari 1996. Oficina di Monumento ta e organo tecnico y encarga cu tur asunto general di monumento. A institui Fundacion Fondo di Monumento (Stichting Monumentenfonds) cu ta encarga cu tur asunto financiero di monumento, na Juni 1996. Conhuntamente e tres organonan ta wordo yama Cuido di Monumento (Monumentenzorg).

Oficina di Monumento ta resorta directamente bao di Minister di Cultura y ta un departamento gubernamental chiquito, pero hopi dinamico. Den e ultimo diez aña nos a logra basta proyecto di restauracion cu ta visibel. Manera restauracion di Cas Eloy y ex-Hotel Colombia cu a bira nos Stadhuis, restauracion di Edificio Henriquez na Schelpstraat 36/38. Aki Oficina di Monumento ta ubica. Restauracion di Museo Numismatico, un proyecto unda a muda e cas orginal foi di Caya Betico Croes pa Weststraat. Algo unico pa islanan den Caribe. Pone dos molina di awa, un na Pos Grandi y un na Salinja . Restauracion di grafnan di Seroe Patrishi. Actualmente ta haciendo restauracion na Huisje Wild na Schelpstraat y na Skol 1888 na Wilhelminastraat. E projecto mas grandi actualmente ta e restauracion di Compleho Ecury na Schelpstraat. Nos por bisa cu 2006 tabata un bon aña pa nos monumento y nos a caba di cuminza cu restauracion di grafnan di Hato. Tur aña conhuntamente cu Fondo di Monumento ta publica e famoso calender di monumento. Esaki ta e partinan visibel di proyectonan durante e ultimo dies añanan.

Pero tambe tin hopi otro projecto cu ta menos visibel manera describi tur 333 edificio monumental y saca nan portet, guia muchanan cu articulo y werkstuk. Duna rondleiding na diferente school, duna charlanan, interview nos grandinan, duna conseho tecnico na doñonan di cas con pa drecha cas mihor, interview na media en general, compila concepto riba cambio di ordenanza di monumento, traha riba concepto pa maneho di subsidio, etc, etc.

Tur esaki tabata posibel cu ayudo di nos comunidad cu semper ta informa nos loke nan sa di antes. Primeramente tambe e apoyo di Gobierno ta grandi cu ta financia nos departamento.

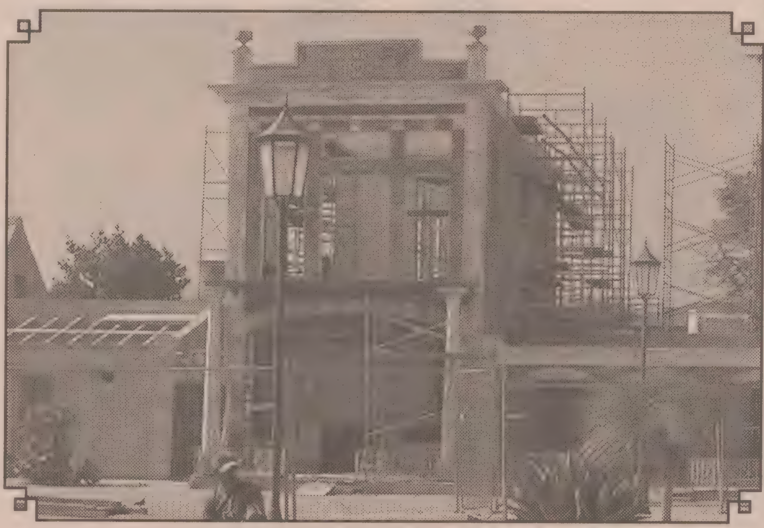
Como directora di Monumento mi kier a haci uso di e oportunidad aki pa felicita henter personal di nos departamento cu tur nan dedicacion con nan ta ehecuta nan trabao diario. Mi ta hopi orguyoso di nos personal. Tambe mi kier a gradici tur organizacion y un y tur cu por a contribui na un of otro forma na nos departamento.

Diez aña a pasa liher. Oficina di Monumento a warda te luna di September pa celebra su diez aña di existencia, pasobra kier a comparti e celebracion aki cu comunidad riba dia di “Open Monumentendag”. Na Hulanda tambe ta tuma lugar riba e di dos diadomingo den September e “open monumentendag‘. Pa celebra nos dies aña di existencia bin celebra cu nos riba 10 di September 2006 participando na Paseo Monumental, asina siñando y rebiba algo di nos pasado y alabez comparti boso conocimiento di nos pasado cu nos.

het gebouwde
klooster, het Maria-Convent achter de Sint Fransiscus Kerk. De zes spitsboogvensters van de
zusterkapel hebben gebrandschilderde glas-in-lood voorstellingen gehad. Deze zijn verwijderd
en bewaard gebleven.

8. DOMINICANESSENSTRAAT z/n – Cede di Mascaruba
1933-1934
Gebouwd in opdracht van de Rooms-katholieke missie. Op 5 april 1934 werd het gebouw door Mgr. Verriet ingezegend, hierbij waren de gezaghebber Wagemaker en verschillende notabelen van Oranjestad aanwezig. De opdracht luidde de bouw van een bewaarschool en een jongerensociëteit of verenigingslokaal voor jongeren. Het geheel heeft twee bouwlagen. Vanaf het begin was er een zaal voor (toneel)voorstellingen op de eerste verdieping aanwezig. Op de begane grond waren drie of
vier lokalen.

9. J.G. EMANSTRAAT 67 – Watertoren na Playa
1932
De WATERTOREN voor Oranjestad werd geopend op 22 juni.
De watertorens van Oranjestad en San Nicolas werden ontworpen en gebouwd in een stijl met invloeden van het Nieuwe Bouwen en Art Deco. De begane grond onder het torengebouw werd gebruikt als kantoorruimte. De eerste en tweede verdieping waren in oorsprong in gebruik als magazijnruimte. Het waterreservoir is geheel boven in de toren en heeft een inhoud van 375 kubieke meter. Metalen trappen zorgen voor de verbinding tussen de bouwlagen; de bovenste trap was een steile ladder met kooi.

10. MIDDENWEG 7
Jaartal onbekend
Een vrijstaand woonhuis op ERF als STADSKUNUKUHUIS in traditioneel ambachtelijke bouwstijl. Het bestaat uit een kern van één bouwlaag onder schilddak. Aan de langszijde van de kern is een noord galerij onder lessenaardak met dakoverstek. Het schilddak van de kern is gedekt met oranje Hollandse dakpannen. In combinatie met de huizen Middenweg nr. 5 en nr. 9 vormt het een zeer belangrijk monumentaal ensemble.
Dit ensemble is als het ware een klein familiedorpje in de stad. Het behoort tot de laatste gaaf
gebleven stadserven in Oranjestad. De noord galerij is in een latere fase aangebouwd. Het erf
wordt nog steeds begrensd door een nagenoeg intacte BREUKSTENEN ERFAFSCHEIDING
met TOEGANGSHEK.

11. MIDDENWEG 5
Jaartal onbekend
Het woonhuis als STADSKUNUKUHUIS in traditionele ambachtelijke bouwstijl.
Het bevindt zich op een ERF met een BREUKSTENEN ERFAFSCHEIDING met aan de westzijde een brede toegang met DUBBELE HOUTEN TOEGANGSHEKKEN en een ENTREE met VIERKANTE PIJLERS.
Een tussenlid verbindt de noord galerij van dit kunukuhuis met de noord galerij van het
woonhuis op Middenweg nummer 7 en met de kern van het kunukuhuis op Middenweg
nummer 9. Gelet op de gevelindeling is het mogelijk dat dit huis in een latere bouwfase in
oostelijke richting werd uitgebreid. Het dak vertoont echter geen onderbrekingen. Het dak van
de zuid galerij is onder het zware gewicht van de gepleisterde dakpannen gedeeltelijk
bezweken.

12. MIDDENWEG 9
Omstreeks 1900
BEDRIJFSPAND of WERKPLAATS gelegen op een binnenterrein aan de Middenweg.
Het gebouw staat haaks op de overige historische bebouwing, wat
aangeeft dat de oorspronkelijke functie anders was dan een woonhuis.
Het gebouw is niet meer vrijstaand en is in samenhang met de
gebouwen op Middenweg 5 en Middenweg 7. Opname in het register is
echter gerechtvaardigd in samenhang met de gebouwen op Middenweg 5 en Middenweg 7.

13. ORANJESTRAAT 28 - CIAD
1910 en 1932
Een WOONHUIS met bedrijfsruimte/winkel op de begane grond met
monumentale voorgevel.
Voor de gevel ligt een breed terras met bordestreden. Het gebouw is ten dele vrijstaand en ten dele opgenomen in de bebouwing aan de Oranjestraat en Nassaustraat. Het gebouw heeft een ruime voortuin.
Het interieur is geheel gewijzigd. Het gebouw heeft twee bouwlagen en het geheel wordt gedekt door twee schilddaken met rode verbeterde Hollandse pannen. De
gevels zijn gepleisterd en witgeschilderd. De begane grond aan de voorzijde heeft vier
toegangen met hoge dubbele deuren en met halfronde bovenlichten. Het

balkon over het
grootste deel van de breedte van het gebouw rust op vijf steunpunten. Dit huis heeft vele
monumentale waardes.

14. WILHELMINASTRAAT 11 – Optica Kok
Jaartal onbekend
Een hoekpand als STADSKUNUKUHUIS in ambachtelijk traditionele bouwstijl.
Het huis werd vanwege zijn nieuwe functie 'Optica Kok' verbouwd.
Hierbij werd de terrasafscheiding aan de zijde van de Wilhelminastraat grotendeels afgebroken en de kap vernieuwd. Hier en daar resteren oude kapsporen. De gevelopeningen zijn gewijzigd. De linker deuropening in de zuidgevel was mogelijk een staand venster. Een fogón ontbreekt. Mogelijk

is de aanbouw aan de oostgevel van de zuid galerij oorspronkelijk een bedrijfs- en of winkelruimte geweest. Tegen de noordgevel bevindt zich een 20ste-eeuws WOONHUIS onder een schilddak.

15. WILHELMINASTRAAT 8 - Eloy Arends huis
1922-1925

Het Arendsgebouw is één van de fraaiste Caribische herenhuizen in Oranjestad.

Dit pand is gebouwd door wijlen dokter Jacobo Eloy Maria (Loy) Arends, die na voltooiing van zijn studie in Amsterdam, gouvernementsarts en huisarts op Aruba is geweest. Dr. Eloy Arends was getrouwd met Maria Monica Laclé, dochter van Adriaan Laclé, waarna Adriaan Laclé Boulevard is genoemd. Tijdens hun verloving in 1922 werd begonnen met de bouw van het Arendshuis, welke afgebouwd is in 1925. In die jaren was het de traditie op Aruba dat de man eerst een huis diende te bouwen voordat men in het huwelijksbootje kon stappen. De toekomstige echtgenote mocht het huis niet zien. Het was haar verboden om zelfs in de buurt te komen.

De zussen van dokter Arends hebben gedurende de huwelijksreis het huis geheel gemeubileerd. Na terugkomst van hun huwelijksreis was het de eerste keer dat Maria Monica haar huis zag. Veel festiviteiten van Arubaanse notabelen werden in dit huis gehouden. Het was letterlijk een open huis, waarvan verschillende ruimtes door vouwwanden gemakkelijk met elkaar verbonden konden worden.

In 1960 werd het huis eigendom van zijn zoon die hierin zijn tandartskliniek en laboratorium had. Behalve als woonhuis is het Arendshuis ook verhuurd als Oriental Restaurant en daarna was het ook eens het verkiezingscentrum van een politieke partij. In 1986 verkocht Dr. Arends Jr. het gebouw aan het Land Aruba.

Na een brand werd dit de huisvesting voor de dakloze drugsverslaafden, voordat het gerestaureerd werd in 1997.

16. ZOUTMANSTRAAT 13-15 - Ex Hotel Colombia
1918

Een pand bestaande uit twee bouwlagen. Het ligt op de kruising van de Zoutmanstraat en Oranjestraat. Het pand was eigendom van de heer Nadie Henriquez en was voor die tijd één van de mooiste gebouwen in Oranjestad met zijn balkon en pilaren.

In 1919 begon L.J.M. 'Nadi' Henriquez er een openlucht-bioscoop.

In december 1920 ruilde Henriquez de bioscoop met Eduard de Veer voor diens pianola. Nog in 1922 bevond zich in de tuin de openlucht-bioscoop annex (muziek)theater van Eduard de Veer. Het gebouw zelf was in gebruik als Pension Aruba. Het gebouw werd gekocht door dr. J.E.M. Arends. Als eerste bestemming had dit gebouw de functie als consulaat van Venezuela en tevens woonhuis van de consul. Hierna werd dit gebouw bekend als het Hotel Colombia, welke het eerste hotel van Aruba zou zijn. Andere bestemmingen die het beneden gedeelte van het gebouw heeft gehad zijn Drukkerij Excelsior in 1953 en als laatste The Wine Cellar. Na de verkoop aan het Land Aruba raakte dit pand in verval. Het werd tevens huisvesting voor de dakloze drugsverslaafden en na een brand werd de kap onherstelbaar beschadigd.

De restauratie is van start gegaan in 1997. Het Eloy Arends huis en ex Hotel Colombia zijn sinds 1999 het eigendom van de Stichting Monumentenfonds. Beide monumentale panden met daartussen een nieuwbouw huisvesten de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister.

In het Arendsgebouw vinden trouwpartijen plaats en in het Hotel Colombia kan men terecht voor identiteitsbewijzen. Tussen de twee monumentale panden is een nieuwbouw geconstrueerd. Sinds 1998 is dit complex gedoopt tot het Stadhuis van Aruba.

17. WILHELMINASTR. 6 / ZOUTMANSTR. 9 – Oud Bibliotheekgebouw
1887-1888

Eerste SCHOOLGEBOUW voor de openbare lagere school van Aruba, destijds ook bekend onder de naam landsschool. Een gebouw in neoclassicistische stijl. Tegen de zuidgevel van de oude hoofdbebouwing werd een lokaal toegevoegd. Tegenwoordig is dit deel herkenbaar als tussenlid tussen de noord- en de zuidvleugel. Op 24 februari 1888 is de bouw voltooid en op maandag 5 maart 1888 werd de school geopend. De school had destijds overigens geen enkele sanitaire voorziening. Pas in 1900 werden toiletten geplaatst. Vanuit die tijd dateerde tevens het oude schoolhek.

1920-1922

Twee lokalen werden toegevoegd en onder een tentdak gebouwd. Een halfronde stoep met treden leidde naar het terras. De landschool werd Julianaschool genoemd en nadat de school verhuisde naar de Madurostraat, werd het gebouw in 1943 de Prinses Margrietschool genoemd.

Tijdens de WO II

Allerlei onderkomens en facilitaire ruimtes voor militairen werden gebouwd. Het geheel diende tevens als kazerne voor de schutterij.

Eind 1953 tot medio 1955

Het gebouw werd ingrijpend gerestaureerd en verbouwd tot Openbare Leeszaal en Boekerij.

De wateropslagplaatsen onder de terrassen van het oude hoofdgebouw werden gedeeltelijk leeggepompt en gebruikt als kelderruimten en opslagruimten.

De laatste functiewijziging vond plaats, met een uitbreiding op het oude terras. Er werd aan de zuidzijde een centrale portiek gebouwd, in stijl en vorm overeenstemmend met die aan de noordzijde; het gebouw had vanaf dat moment twee hoofdingangen. Inwendig is het gebouw vrijwel geheel gewijzigd.

18. ZOUTMANSTRAAT z/n - Fort Zoutman/ Willem III toren
1798

Een in verschillende fasen tot stand gekomen complex met voormalig FORT en voormalige VUURTOREN en STADSTOREN.

In 1796 besloot het Comité Militaire tot het bouwen van een fortificatie

Chez Mathile, Havenstraat 23

E cas di cunucu na Playa aki, cu un cura na e parti oost, a keda construi probablemente den e di dos mitar di siglo 19, den un estilo di arkitectura tradicional. E nok ta core paralelo cu Havenstraat. Conociendo su origen, e edificio ta para riba un suela di baranca cu ta bay den direccion di Paardenbaai cu ta keda mas na e parti zuid. Awendia e liña di costa a cambia di lugar y a bay mas pazuid pa motibo di construccion di e waf. Sra. Kok, doño di Optica Kok, situa na Wilhelminastraat 11, a pasa su hubentud den e cas aki di su tanta. E por corda cu for di hadrei di zuid bo tin un bista riba e bahia. Havenstraat tabata pa basta tempo un caminda di santo cu ta pasa for di Zoutmanstraat banda di costa te na e rif largo y e saliñanan cu ta keda na e parti west di e bahia. Ora nos mira e cantidad di habrinan di porta na e banda dilanti, nos por pensa cu un parti di e cas por tabata tin e funcion di un tienda. Awendia e cas ta ser usa como restaurant "Chez Mathilde", y a haya nomber di e doño anterior, esta Anne Mathilde Oduber. Den e restaurant ainda tin un portret di su persona colga. El'a biba aki te na 1974. Na 1886 su wela Regina Cementia Oduber a bende e cas. Recientemente nan a reconstrui e cas. Nan a pone panchinan di dak, porta- y bentananan di yaloezie nobo. Originalmente e dak cu 2 caida di awa (zadeldak) tabata mas abao entre e partinan di dak unda no tin caida di awa (kopgevels) cera. E habrinan di bentana y porta tabata tin bladnan dobbel di palo pa bentana y porta cu ta draai bay pafor (mira e pintura di e cas den e restaurant). Originalmente e bentananan den e dak/zolder (dak-kapellen) tabata tin bladnan di palo. Awendia nan no ta pone e habrinan bek pero como cu e banda pazuid a haya un expansion (parti agrega), no ta posibel pa describi esaki.

Museo Numismatico, Weststraat sin number

Un cas di cunucu construi na 1908, e tempo ei den e contexto urbano, situa na e hoeki noordwest di e cruzada di Caya Betico Croes y Waterweg. Na e banda di Caya Betico Croes (e tempo aya y te awe) tin riba e porta robez un indicacion den e muraya:'1908, no.97'. E cas tabata den su forma original orienta casi oost-west.

Na 1999-2000 ainda e cas tabata na su luga original. Na comienzo di siglo 21 a habri pa e cas di cunucu aki tambe un periodo nobo. Nan a traslad'e pa Weststraat.

Nan a hinca parti (manera e entrada y kapellen) den caha y a traslada nan completamente, mientras cu nan a desarma y plama otro parti for di otro y/of nan a reemplaza nan. E interes grandi di e cas di cunucu den e anteriormente yama Nassaustraat, tabata e recuerdo di e imagen historico di e caya. Na momento cu a traslada e cas, e tabata forma parti caba di e registro. A ser delibera riba e posibilidad pa e mantene e status monumental. Despues di amplio deliberacion, a cay un decision positivo. Naturalmente e valor importante di e situacion a bay perdi. Awendia e partinan cu den e contexto historico di arkitectura ainda bo por indica, ta protegi.

Cu tur probabilidad e nucleo di e cas aki a keda construi na 1860 door di un Frances.

Na 1908 sr. Richard Johannes Eman van der Biest, kende tabata casa cu Johanna Catharina van der Biest-Oduber, a cumpra e cas aki. E ultimo aki tabata yiu muher di sr. Jan van der Biest-Croes, ex-director di e mina di oro na Aruba.

Seis mucha a lanta den e cas precioso y unico aki. Frederica van der Biest-Eman, un di e seis yiunan di Richard Eman, a casa cu su primo John Gerard Eman, e fundador di e prome instancia financiero na Aruba, Aruba Bank NV.

E cas aki ta hopi valioso pa e pais Aruba como cu e tin cuatro bentana den e dak (dakkapellen). A muda e edificio den luna di Augustus 2000 for di Caya Betico Croes pa Weststraat sin number y despues di un restauracion el'a keda entrega na November 2001.

Riba e foto : Ruby Eckmeyer, Renato Petrocthi, Min. Ramon Lee, Ivonne Webb -Kock, Angelo Tromp, durante conferencia di prensa tocante e Paseo Monumental 2006

1. ECURY COMPLEX

De gebouwen waren eigendom van de familie Ecury. Het handelshuis S.N. Ecury werd opgericht in 1908. Het was een bedrijf voor import en export van dranken en levensmiddelen, vertegenwoordigde Ford automobielen en Goodrich banden en was agent van diverse firma's in koelkasten en radio's.

Schelpstraat 40 – Cas natal di Boy Ecury

Omstreeks 1910

Stedelijke VILLA, ook wel aangeduid als Caribische stadsvilla.

Het gebouw heeft twee bouwlagen. In 1910/1911 zou de eerste bouwlaag zijn gebouwd. De verdieping zou in 1917/1918 zijn gebouwd, omstreeks of vlak na de zogeheten 'kaboutergriep'. Dit is het geboortehuis van onze Arubaanse oorlogsheld Boy Ecury.

Schelpstraat 42 – Cas 1929

Omstreeks 1870

Dit woonhuis is tot stand gekomen in een traditioneel ambachtelijke bouwstijl.

Het is een WOONHUIS, waarin onder meer geschakeld zijn een KUNUKUHUIS en een HERENHUIS (1929) met TUIN, ERFSCHEIDING en BIJGEBOUWEN.

Het hoofdgebouw bestaat uit twee bouwlagen en een kap. Het Kunukuhuis is een traditioneel en ouder Arubaans huis met één bouwlaag en zadeldak met aankappingen over de galerijen. Het gebouw vormt samen met Schelpstraat nr. 44 het oudste onderdeel van het Ecury-complex.

Schelpstraat 44 – Fruteria (Huize Rosenberg)

Omstreeks 1867

Een KUNUKUHUIS, als woonhuis in traditioneel ambachtelijke stijl. Dit pand is gebouwd door Louis Rosenberg en is aangekocht door familie Ecury. Het gebouw bestaat uit een bouwlaag met zolder en zadeldak met aan weerszijden een dakkapel, met ingestoken kap gedekt met Hollandse dichtgepleisterde pannen. Het is het oudste pand van het Ecury complex.

J.G. Emanstraat 14

Omstreeks 1900

Een WOONHUIS, ten dele gebouwd op een oudere WATERBAK. Het woonhuis heeft een woonverdieping op een niet meer in gebruik zijnde regenbak en een schilddak gedekt met golfplaat.

J.G. Emanstraat 16-20

Omstreeks 1900

Een WOONBLOK met drie geschakelde woningen. Het geheel is als eenvoudig langgerekt woongebouw ontworpen en bestaat uit één bouwlaag onder een schilddak. Het gebouw is later door mevrouw Ecury aangekocht.

J.G. Emanstraat 22

Jaartal onbekend.

Een houten pand grenzend aan de historische muur van Schelpstraat 40. Dit simpele gebouw is bedekt met zinken golfplaten en behoort tot het geheel van

het Ecury complex.
2. SCHELPSTRAAT 36/38 - Edificio Henriquez (Monumentenburo)
Eind 19de eeuw
Een woonhuis als STADSKUNUKUHUIS (nr. 38) in traditioneel ambachtelijke bouwstijl.
Na 1900
KOOPMANSHUIS (nr. 36).
De beide huizen staan op een ERF met een BREUKSTENEN ERFAFSCHEIDING met POORT in de noordzijde en vormen een tweeeenheid.
Het kunukuhuis was gedekt met oranje Hollandse pannen. Het zadeldak van de keuken was gedekt met grijze en oranje Hollandse pannen.

Het schilddak van het koopmanshuis was gedekt met oranje Friese pannen afkomstig van een bedrijf uit België. De eerste verdieping van het koopmanshuis werd aan de zuidzijde ontsloten door een balkon met een houten steektrap die uitkomt op het voorterras van het kunukuhuis.
Bouwheer van beide panden was Abelardo Henriquez kleermaker, eigenaar van schepen en handelaar. Hij liet ook twee inmiddels gesloopte koopmanshuizen ten oosten van dit koopmanshuis bouwen. Eén koopmanshuis moest worden gesloopt voor de aanleg van de Emmastraat, het tweede om een nieuw huis te bouwen. In 1997 werden de huidige gebouwen door de familie Henriquez verkocht aan de Stichting Monumentenfonds Aruba. Beide panden heetten tijdens het leven van Abelardo junior in de volksmond 'La Casa de la Municipalidad'.
3. SCHELPSTRAAT 12 – Huisje Wild
Na 1850
Vrijstaand STADSKUNUKUHUIS in traditioneel ambachtelijke bouwstijl in opdracht van de handelaar Victor Wild.
De woning is in verschillende bouwstadia tot stand gekomen. Het huis bestond uit een kern gedekt door een zadeldak met één paar dakkapellen en oud-Hollandse pannen. De zolder had een oude deuropening met oude ijzeren scharnieren in de buitenmuur, was dus via de buitenzijde toegankelijk. Het zadeldak is toegerust met houten sporenkap bestaande uit rechte boomstammetjes, die uit Venezuela werden geïmporteerd. In de oude Arubaanse bouwtraditie worden de kieren van het pannendak aan de binnen- en buitenzijde afgestreken met witte kalkpleister.
De dakkapellen zijn nog deels van baksteen. Toepassing van baksteen komt nauwelijks voor op Aruba. Deze werden uit Nederland geïmporteerd. In een later stadium is de nieuwe tweede zolder onder het zadeldak geplaatst. Het huis heeft vier dakkapellen gekend, twee op de oude zolder en twee op de nieuwe. Dit oudere dak zou vóór 1954 vervangen moeten zijn want het huidige dak zonder dakkapellen en is ouder dan vijftig jaar. Opmerkelijk genoeg ontbreekt tegenwoordig een fogón.
4. J.G. EMANSTRAAT 40
Jaartal onbekend
Aan eengebouwde houten WOONHUIS in West-Indische architectuurstijl.
Het woonhuis bestaat uit een houten bouwlaag op een basement afgepleisterd met cementpleister en is gedekt door een samengesteld dak bestaande uit een golfplaten schilddak dat aan de bovenzijde overgaat in een golfplaten zadeldak. Het voorterras heeft een terrasafscheiding. Opmerkelijk is het 'gingerbread' houtsnijwerk en het samengestelde daktype.
5. J.G. EMANSTRAAT 51 - Gerechtsgebouw
Omstreek 1936
Dit toenmalige nieuwe BESTUURSGEBOUW werd geopend op 3 maart. Het geldt als het derde bestuursgebouw van Aruba, na het gezaghebbershuis en het landskantorengebouw aan de Zoutmanstraat.
1936-1937
Een uitbreiding aan de westzijde ten behoeve van het postkantoor.
Inwendig aangegeven ruimtes voor de verschillende posthandelingen.
1953
Het werd, na verbouwd te zijn, betrokken door de gezaghebber en gedeputeerden, waarna de andere bestuurs- en eilandsdiensten volgden. De zuidelijke vleugel, waar de afdeling Financiën zetelt, werd bijgebouwd. Het oude bestuurskantoor van 1936 bleef gereserveerd voor de landsdiensten en de rechterlijke macht.
Het gebouw is verscheidene keren uitgebreid. Vlak voor de Tweede Wereldoorlog werd aan de noordoost-zijde een vleugel bijgebouwd. De vensters en deuren zijn recentelijk vernieuwd.
6. J.E. IRAUSQUINPLEIN 3 - Sint Fransicus kerk
Een in verschillende fasen tot stand gekomen complex genaamd Sint Fransiscus en bestaande uit een KERK met PASTORIE.
Waarschijnlijk is het eerste kerkje van Oranjestad tussen 1809 en 1813 gebouwd. De tweede Fransiscuskerk werd ingewijd op 9 november 1828 en was het hoogste gebouw ter plaatse, de kerk had geen toren.
De woning van J.A. Yarzagami (Yarzagaray) diende later als pastorie.
Op 22 april 1864 werd de eerste steen voor de derde Sint Fransiscuskerk gelegd. De vierde Sint Fransiscus te Oranjestad was in 1919 gereed. De kerk is enige malen verbouwd en vergroot. Het grotendeels uitwendige en octagonale baptisterium is later toegevoegd. Waarschijnlijk is één van de twee nevenruimtes aan de koorzijde later toegevoegd.
7. J.E. IRAUSQUINPLEIN 2-A - Maria Convent – Instituto di Cultura
1920
Eerste aanleg voor een KLOOSTER, genaamd Maria-Convent.

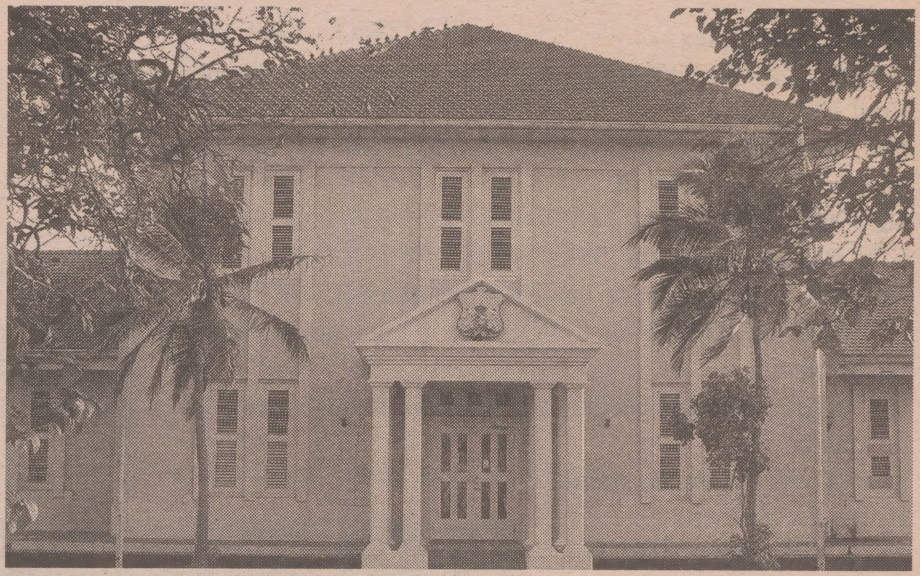

1945
Eerste steen gelegd voor de KAPEL op 25 maart.
De kloostergebouwen zijn geplaatst rondom een hof. In 1909 vertrokken de zusters Franciscanessen van Aruba. Frater Maria Radulphus introduceerde de zusters Dominicanessen van Voorschoten in Oranjestad. In 1920 verhuisden deze zusters van het landgoed Sividivi naar

afgebroken. De kerk aan de Wilhelminastraat, ook De kerk aan de Baai genoemd, werd op 15 februari 1846 ingewijd door ds. A. Meyer van Curaçao. De oude klok brak tijdens het transport. In mei 1856 werd voor de nieuwe klok dat in Coro werd gekocht, op het dak een klokkenstoel geplaatst, bijgenaamd "de duiventil". In 1867 werd de toren gebouwd en "de duiventil" verdween van het dak
De oude kerk heeft tot 1950 dienst gedaan en werd in 1988-1994 gerestaureerd, waarbij getracht werd de 19de-eeuwse situatie te hervinden. De preekstoel, het doophek, de balustrade langs het balkon en de lijsten om de wandborden zijn in 1994 gemaakt. Zowel het orgel als de luchters als de dakpannen zijn uit Nederland afkomstig. Op de kansel bevindt zich een houtsnijwerk van de Barmhartige Samaritaan; deze is vervaardigd door een Indonesische kunstenaar. De oude protestantse kerk doet thans dienst voor tentoonstellingen en muziekuitvoeringen.

23. HAVENSTRAAT 23 – Restaurant Chez Mathilde
Na 1850
Een vrijstaand woonhuis als STADSKUNUKUHUIS met ERFAFSCHEIDING, in traditioneel ambachtelijke bouwstijl. Gezien de meerdere deuropeningen in de voorgevel kan een deel van het pand een werk-winkelfunctie hebben gehad. Tegenwoordig is het huis als het restaurant 'Chez Mathilde' in gebruik, vernoemd naar de voormalige eigenares Anne Mathilde Oduber. In het restaurant hangt nog een foto van haar. Zij woonde hier tot 1974. In 1886 werd het huis gekocht door haar grootmoeder Regina Cementia Oduber. Het pand is recentelijk verbouwd. Hierbij zijn elementen als dakpannen, deuren en shutterramen nieuw aangebracht.

24. WESTSTRAAT z/n – Numismatisch Museum

1860
Een KUNUKU-HUIS destijds in stedelijke context. Waarschijnlijkheid is de kern van dit huis in 1860 gebouwd door een fransman. In 1908 is dit huis aangekocht door Richard Johannes Eman van der Biest wie getrouwd was met Johanna Catharina van der Biest-Oduber, de dochter van voormalig directeur van de goudmijn op Aruba. Nog in 1999-2000 stond het huisje op de oorspronkelijke plaats van de kruising van de Caya Betico Croes en de Waterweg in het centrum van Oranjestad. Het werd verplaatst naar de Weststraat in augustus 2000 en na een restauratie opgeleverd in november 2001.
Geveldelen en kapellen werden ingekist en in het geheel verplaatst, andere delen werden uiteengenomen en/of vervangen. Thans zijn die delen in bouwhistorisch verband nog aanwijsbaar. Dit huis is erg waardevol omdat het vier dakkapellen heeft.

Nota Final

Manera scucha e palabra monumento, hende tin e tendencia di pensa riba algo bieu. Ta recorda e pasado y ta pensa cu tempo ta para. Monumentonan no ta obhetonan cu ta kedá pega den pasado. Ta hustamente door di restauracion nan ta wordo adapta den nan interior pa por cumpli cu condicionnan di biba, traha y cumpra di awendia. Nan tambe ta desaroya cu tempo.

E ultimo añanan hopi tradicion di nos hendenan ta parce di di bay perdi. Antes promé cu bo casa e homber tin cu traha su cas. Pero tambe ora di construí e cas henter e bario ta bin yuda. Tabata momentonan di topa cu otro y intercambia noticianan di dia. Cuminda y bebida no tabata falta. No solamente ora di construí e cas, pero tambe p.e. ora di busca awa na e molinanan tabata momentonan pa experiencia contacto social. Encuentronan riba plaza cu actividadnan cultural, bay cine den aire liber riba tereno di nos actual Stadhuis tabata momentonan inolvidabel. Gozando di e cine sin sonido den preto cu blanco, acompaña cu e tononan riba piano. Esta dushi tempo di antes!

Nos deseo ta cu Paseo Monumental lo rebiba e sentimiento di topa cu otro. Waak y admira nos edificionan historico, nan ta hopi bunita. E necesidad pa haya sa di unda nos ta bin y ken nos ta, poco poco ta wordo stimula. Nos ta spera cu un y tur intercambia cu nos nan conocimento di nos monumento y tradicionnan. Pero mas importante pa rebiba nos cultura, di ta un famia grandi cu ta orguyoso di su pais. Contribuí na bo manera pa mantene nos monumentonan.

Nan ta nos identidad y e alma di nos civilizacion. E boeki aki lo contribuí pa un y tur ta mas consciente di nos rikeza monumental cu nos tin. Ta di nos nan ta!

Na nos Minister di Cultura, sr. T.F. Ramon Lee, nos gratitud pa tur aporte y inspiracion pa realiza Paseo Monumental. Danki!

Haciendo uso di e oportunidad aki nos kier a gradici nos sponsornan, departamentonan di gobierno, tur nos organizacionnan di Cuido di Monumento y tur nos voluntarionan cu den un of otro forma a yuda. Danki!

Como ultimo mi palabranan di gratitud y elogio ta bay na e miembronan di comision Paseo Monumental. Ruby, Maritza, Leo, Renato, Angelo, Stanley y Hugo, boso amor y dedicacion mustra durante e proyecto aki ta impagabel. Un danki di curazon!

Yvonne W.B.M. Webb-Kock B.Sc

Presidente di comision Paseo Monumental,

Director di Oficina di Monumento,

Monumentenbureau Aruba
Oficina di Monumento Aruba